ב"ה, חשון - כסליו תש"ע / נובמבר - דצמבר 2009 גיליון מס' 38 מחיר: אירופה: €1.5 אנגליה: £1.1 ישראל: ₪6.00

קהילות

מגזין רבני אירופה

"על רב צעיר להיות מודרך על ידי מבוגרים ממנו"

הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א בראיון ל"קהילות"

דורטמונד
קהילה המחדשת נעוריה כקדם. תופעה מדהימה בנוף הגרמני

הרמן ואן-רומפוי, נשיאה הנבחר הראשון של אירופה:

"כמו היהודים גם עלינו לערוך חשבון נפש בקביעות"

דבר המערכת

מאי חנוכה - דתנו רבנן

הכינוס ההלכתי–מקצועי של מרכז רבני אירופה שהתקיים בחודש שעבר בבריסל ועסק בתחום כשרות המזון, נשא אופי שונה מכינוסים דומים. בניגוד לכינוסים הלכתיים בהם יש תלמידים ויש מרצים - בכינוס שהוכתר בהצלחה רבתי כולם היו "תלמידים" שבאו ללמוד ולהתעדכן, לשמוע אך גם להשמיע. כל המשתתפים בכינוס הינם מבוקשים בימי שיגרה על תקן של מרצים מומחים שצברו ידע וניסיון עשיר בתחומי תעשיית המזון לסוגיה וענפיה, אך לבריסל הם באו גם ללמוד.

וכבר רמזו דורשי רשומות על שאלת הגמרא בסוגית חנוכה במסכת שבת: מאי חנוכה? דתנו רבנן בכ"ה בכסלו וכו' כשנכנסו יונים להיכל וכו'. ולכאורה תמוה, מדוע רק לאחר לימוד מרבית הלכות חנוכה מצאה הגמרא לנכון לשאול "מאי חנוכה"; כלום לא מתאים יותר להציג שאלה זו בראשיתה של הסוגיה? אלא מיקומה של שאלה זו גופא בא ללמדנו כי מצוה זו שלמדים אותה מהפסוק "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך", תחילה יש לעשות כמצוות חכמים, לציית לכל הוראותיהם והלכותיהם, ורק לאחר מכן רשאים אנו לשאול "מאי חנוכה", מהי שורשה של מצווה זו.

אך אפשר לומר רמז נוסף: ימי החנוכה, המסמלים את נצחון החשמונאים על היוונים שביקשו "להשכיחם תורתיך", הינם בבחינת "מאי חנוכה – דתנו רבנן", שרבנים אינם מסתפקים בשיעורי תורה שהם מוסרים לבני קהילותיהם ולשומעי לקחם, אלא הם עצמם מתכנסים יחדיו ומלבנים ביניהם נושאים הלכתיים חשובים הנוגעים לגופי תורה של מאות אלפי יהודים בעולם. כינוסי תורה שכאלה שמקיפים את רבני כל שדרות העם, חוגיו ועדותיו, גורמים שחלילה לא תשתכח תורה מישראל כפי שזממו היוונים. בגליון זה ייחדנו יריעה רחבה לכינוס הכשרות האירופאי.

* * *

המטרה אינה מקדשת את האמצעים. כזו היא תפיסת היהדות. מטרה, נעלה ככל שתהא, אינה יכולה להכשיר דרך עקלקלות כדי ליישמה. תורתנו הקדושה מלמדת לא רק לקרב אחים לתורה ומצוות, אלא גם כיצד יש לעשות זאת, "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". אם חפצים אנו לגרום לכך ששם שמים יתאהב על ידנו, יש להציע למי שרחקו מדרכה של תורה לטעום ממנעמיה, בבחינת "טעמו וראו כי טוב ה'".

מי שממחיש בדורנו, אולי יותר מאחרים, את קירוב אחים בדרכי נועם ורוך, באהבה אין קץ, הוא הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן, מייסד מוסדות "מגדל אור" הנודעים ורבה של מגדל העמק, אשר בשיחה לגליון זה חושף בין השאר את פעילותו החינוכית חובקת זרועות עולם ומה הסתתר מאחורי ההחלטה להקימה. ברוח הימים הללו מתפללים אנו שאור החנוכה יקרין ויזרח מפתחיהם של בתי ישראל ויביא להתעלות והתרוממות הרוח בכל מושבותינו.

א.מ. זילברברג

תוכן

4
חורף בראי ההלכה
הרב מדרכי גנוט פורס בפני קוראי "קהילות" את ההקשר התורני–הלכתי של תקופת החורף אשר זה עתה החלה / ישראל פנחס טירנואר

17
פרותיו של ראיון
בעקבות ראיון שהתקיים במגזין "קהילות" עם הגר"נ אייזנשטיין שליט"א נמנעו נישואי תערובת בצרפת

24
כשר וישר
סיקור מלא מלווה בתמונות של כינוס הכשרות האירופאי השלישי שהתקיים בבריסל בתחילת חודש מרחשון / מרדכי כספי, בריסל

Made possible by the
EJDF
MATANEL FOUNDATION GRANTED TO GIVE

תמונת שער: הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א בראיון לסופר "קהילות". צילום: עזרא לנדא

יו"ל ע"י 'מרכז רבני אירופה'
Rue Du Cornet 22, Brussels 1040, Belgium
טל: +32-2-233-1819 **פקס:** +32-2-233-1820
דוא"ל: office@rce.eu.com
ארץ ישראל: בית הדפוס 12 (בית השנהב) ירושלים 95483
טל: +972-2-6535949 **פקס:** +972-2-6516585
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן
התוכן הנכתב בגיליון משקף את עמדת הכותבים בלבד

מנכ"ל: הרב מנחם מרגולין
סמנכ"ל: הרב אריה גולדברג

יו"ר הוועד לפיקוח על ההו"ל:
הגאון הרב יעקב דוד שמאהל שליט"א
דיין דק"ק שומרי הדת אנטוורפן
עורך: א. מ. זילברברג
מנהל אגף הו"ל: אשר גולד
כתיבה: ש. פכטר, י. פ. טירנואר, מרדכי ימיני, אלחנן בינדה, ש. הימל
הגהה לשונית: מוטי ריזל
מנהל שיווק ופרסום: יחיאל זיגמן
עיצוב וביצוע גרפי: ח. סין שלום

עידכונים שוטפים מהנעשה והנשמע בקהילות אירופה באתר מרכז רבני אירופה: www.rce.eu.com

מהותה
של רבנות

הרב אליהו בקשי דורון
הראשון לציון
נשיא מוסדות "בנין אב"

עשה לך רב עיי קנה לך חבר

זה לי עשרות שנים שזכיתי לשמש ברבנות. ועברתי את כל שלביה, כרב בית כנסת, רב שכונה, רב עיר, ובניהם העיר רבתי עם חיפה, וכרב ראשי לישראל, נער הייתי וגם זקנתי ועדיין איני יכול להגדיר את מהותה של הרבנות, ואין מה לדבר בשבחה שכך שנינו "אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה", ועל כך הורו לנו חז"ל "שנא את הרבנות", ואם יש סיבה להעריך אותה, הרי זו המלאכה שבה, ועל כך נאמר "אהוב את המלאכה" לפי שלא שררה היא אלא עבדות.

מהי המלאכה ומה התפקיד: את תפקידה של הרבנות הגדיר והגדרתה ניתן ללמוד מדבריו של משרע"ה: "כי יבוא אלי העם לדרוש אלוקים" כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש בין רעהו, והודעתי להם את חוקי האלוקים ואת תורותיו". התפקיד הראשוני של הרב כמנהיג, לשפוט בין איש ובין רעהו ללמד דעת את העם, הן בהוראה והן בפסיקה. ונכון לזכור את תחילת הפסוק "כי יהיה להם דבר בא אלי".

הצלחת הרב בהוראותיו בפסיקותיו והנהגותיו, תלויה בעם שמבקש את הרב ובא אליו. ויש שפרשו את הפסוק מבחינה מעשית. בדרך כלל העם בא אל הרב, כשיש להם "דבר", כשצריכים הם ברכה, רפואה, פרנסה, או כשיש ויכוח בין אדם לחבירו, אבל תפקידו של הרב לא להסתפק באותו "דבר" שהעם בא אליו, אלא ללמד אותם את תורת האלוקים ואת חוקותיו. וכך מגדיר הפסוק בשנית את תפקידו של המנהיג: "והזהרתה אתהם את החוקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון".

תחילת הפסוק מציין את האזהרה להורות "את החוקים ואת התורות". על מנהיג ורב להקפיד ולהורות את החוקים והמשפטים, ולא לוותר או להסתפק רק בדברים הנוחים והמובנים, אלא את כל החוקים והמשפטים, אולם זאת צריכים לעשות לא מתוך הקפדה והטלת מרות, אלא "והודעת להם את הדרך ילכו בה", לעשות זאת בדרכי נועם, וצריך ללמד הלכה למעשה מתוך קרבה ולעשות עמם את המעשה אשר יעשון.

הדרך הנכונה להצלחת "עשה לך רב" היא בהמשך המשנה "וקנה לך חבר", כשהרב מתידד ומתחבר לעם בימין מקרבת, וככל שהרב חי עם הקהילה ועושה עמהם את המעשה אשר יעשון, בתורה ובתפילה כך יכול הוא להורות ולפסוק את החוקים והמשפטים. ומקבלים אותו כרב, רק ב"מקל נעם" ניתן ללמד את הדרך ילכו בה, משום שכל דרכיה דרכי נועם.

עולמו של הרב מושתת על שלושת העמודים שעליהם העולם עומד. על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים, על התורה: תפקידו להורות וללמד את חוקי האלוקים ותורותיו, על העבודה: תפקידו של הרב להיות כהגדרת הפסוק, "היה אתה לעם מול האלוקים", על הרב לקשר ולגשר בין העם לקב"ה, בתפילה ובדבקות, ועל גמילות חסדים: יחד עם התורה והעבודה תפקידו העיקרי של הרב לדאוג מעשית לצאן מרעיתו בגמילות חסד לעמוד לימין אביון להיות לאחיעזר ואחיסמך לכל בני הקהילה, ואלה הם מעגלי הצדק של הרב, לשלב את התורה התפילה וגמילות חסדים למען שמו יתברך.

על השררה שברבנות נאמר שמקברת את בעליה, לפי שקשה היא ויש בה סכנת היסחפות לקנאה תאווה וכבוד שמוציאים את האדם מן העולם, אולם העבדות שברבנות, ללמד דעת את העם להורות ללמוד וללמד, חכמה היא, ועליה נאמר "והחכמה תחיה את בעליה", ע"י לימוד תורה ושילובה במלאכה ניתן להתחסן מפני תחלואי הרבנות, על כן הצלחת הרב תלויה במלאכת הקודש שלו והיא לימוד התורה התדיר שלו, כדי שיוכל ללמוד ללמד ולהורות. "ואם אתה עושה כן אשריך וטוב לך". אשרי הרב שעמלו בתורה שבזה הוא קונה לו שם טוב לעצמו ולקהילה כולה.

על השררה שברבנות נאמר שמקברת את בעליה, לפי שקשה היא ויש בה סכנת היסחפות לקנאה תאווה וכבוד שמוציאים את האדם מן העולם, אולם העבדות שברבנות, ללמד דעת את העם להורות ללמוד וללמד, חכמה היא, ועליה נאמר "והחכמה תחיה את בעליה", עיי לימוד תורה ושילובה במלאכה ניתן להתחסן מפני תחלואי הרבנות

ה ביקור בחדרו (או ב'מערה', כפי שהוא מכנה אותו...) של הרב מרדכי גנוט מרתק כשלעצמו. מדפים עמוסי ספרים, חוברות וקלסרים. ולכך יש להוסיף את העובדה שהרב גנוט הוא מחובבי ארץ ישראל ושומרי נקיונה וחס על כל פיסת נייר, ועל כן הוא מנצל כל דף שוב ושוב עד שלא נותר בו מתום, ודפים אלו פזורים כמובן גם הם בחדר. כעת תבינו מדוע המקום מכונה 'מערה'...

◆ מתי חלים זמני חילוף עונות השנה?

זמני התקופות האסטרונומיות – שלא כתקופות האקלימיות החלות לפניהן או אחריהן והן מדוייקות יותר ביחס למזג האויר הם בשנה זו כדלהלן:

תשרי (יום השוויון הסתוי) אור לה' בתשרי (3–22 בספט.)

טבת (היום הקצר ביותר) אור לה' בטבת (21–20 בדצמ.)

ניסן (יום השוויון האביבי) אור לו' בניסן (21–20 במרץ)

תמוז (היום הארוך ביותר) ט' בתמוז (21 ביוני).

ארבע עונות השנה אינן שוות באורכן, לפי שמסלול כדור הארץ אינו עיגול מדוייק אלא אליפסה, שהשמש אינה במרכזו, אין המסלול מתחלק ל–4 רבעים מדוייקים. אורכן של העונות בהן כדוה"א רחוק יותר מהשמש גדול יותר מארכן של העונות בהן נמצא כדוה"א קרוב יותר לשמש.

דברינו בנוגע לארכן של ארבע עונות השנה, הם בהתאם להגדרת 'התקופה האסטרונומית' אבל במקורותינו אנו מוצאים שתי שיטות נוספות בנוגע לאורך השנה ולארכי התקופות. האחת היא 'תקופת האמורא מר שמואל' ולפיו אורך שנת החמה הוא 365 ימים ו–6 שעות במדוייק ואף עונות השנה מתחלקים ל–4 רביעים מדוייקים של 91 ימים ו7.51 שעות כל אחד. האחרת, היא 'תקופת האמורא רב אדא' הנוקט שאורך השנה הוא 365 ימים 5 שעות 55 דקות, ו–25.44 שניות, כ4.5 דקות פחות משמואל.

◆ אם כן, הסתיו הרשמי מתחיל בעצם בעת שהיום והלילה שווים?

אכן, בשנה זו – ה' בתשרי – היה היום בו חל שוויון היום והלילה (תחילת תקופת הסתיו האסט־רונומית) ברגע זה מתחיל הסתיו האסטרונומי בחצי הכדור הצפוני של כדור הארץ הכולל כמובן גם את ארץ ישראל ואירופה (והאביב בחצי הכדור הדרומי). השמש נכנסת ל"סימן" "מאזנים" (לא במזל "מאזנים") ועוברת את קו המשוה השמימי דרומה, זהו שוויון הסתיו, כלומר – אורך היום והלילה שווים ע"פ כל כדור הארץ.

כאמור, החורף האסטרונומי חל בשנה זו בה' בטבת אז הוא היום הקצר ביותר והלילה הארוך ביותר, ואז חלה גם תקופת טבת האסטרונומית בחצי הכדור הצפוני. אורך היום מתקצר עד כדי 10 שעות ו–6 דקות ביום זה (לעומת 14 שעות ורבע ביום הארוך ביותר, וכן הוא עתה בחצי הכדור הדרומי)

יש לציין כי זהו היום הקצר ביותר אבל השקיעה המוקדמת ביותר בארץ ישראל חלה השתא בי"ג כסליו.

הדבר נובע כפי שהסברתי בגלל חוסר אחידות בתנועת ההקפה של כדה"א סביב השמש ועל כן חלה השקיעה המוקדמת ביותר בשנה שבועות אחדים לפני עת היפוך החורף האסטרונומי (ר' להלן אור לה' בטבת).

כן הוא גם בקיץ – בי"ח בתמוז תחול השקיעה המאוחרת ביותר בארץ ישראל – ב–19:52, אע"פ ש"היום הארוך ביותר" (ההפרש שבין זריחת החמה לשקיעתה בו ביום) חל כבר אור לי"ד סיון, מכל מקום מועד זריחת השמש המוקדמת ביותר בשנה ומועד שקיעתה המאוחרת ביותר בה (וכן להיפך לאחר חצי שנה), כל אחד בנפרד, אינם מתלכדים עם תאריך זה.

◆ ישנה משמעות במקורותינו ללילות החורף הארוכים?

המהרש"א משתמש בעובדה זו כדי לתרץ את הקושיא הידועה – מדוע מדליקים שמונה לילות – לדבריו הלילות בתקופה זו כל כך ארוכים עד כי חצי לוג שמן לא יכל להספיק גם ללילה הראשון: ועתה על כרחנו גם בלילה הראשון לא נתנו אלא פחות מחצי לוג בכל נר, ואעפ"כ דלקו כל הלילה בימי חנוכה, שהם לילי טבת ארוכים שצריך חצי לוג לכל נר (רש"י ר"פ תצוה) וא"כ היה הנס גם ביום הראשון, ועל כך רמז הנביא זכריה: (ד י) "כי מי בז ליום קטנות" שאם היה הנס בשאר ימות השנה היה אפשר לבעל דין לחלוק ולומר שלא היה נס ביום הראשון, כי ללילות יתר ימות השנה די בפחות מחצי לוג, אבל מי בז ליום קטנות, שהיה הנס בימים הקטנים ביותר, שאז צריך חצי לוג כדי שיוכל לדלוק כל הלילה" – פלפול בדברים אלה ר' בתולדות יעקב יוסף פר' מקץ ומסיים "דברי מהרש"א כנים ואמיתיים".

והחשוב ביותר: להישמר בימי השישי הקצרים להספיק את כל צרכי שבת בזמן ובמיוחד להימנע

מתי בדיוק מתחילה עונת החורף?

לקראת עונת הגשמים בה הולכים הלילות ומתארכים על חשבון הימים המתקצרים, פנינו לבדוק את ההקשר התורני של ימים אלה וגילינו כי מדובר בנושא המשופע במקורות מגוונים העוסקים בכל היבטיו. הרב מרדכי גנוט, מי שעומד מאחורי לוח השנה הפופולרי "דבר בעתו", ונחשב לידען, מומחה ובקי ברזי האסטרונומיה, פורש בפנינו יריעה רחבה בעניין עונת החורף על השלכותיה ההלכתיות, מספר על מפעל חייו ועבודתו וחולק איתנו את תובנותיו והשקפותיו היחודיות על עולם ומלואו

| מאת ישראל פנחס טירנואר |

מנסיעות סמוך לשבת. יש לזכור כי יום השישי העמוס ביותר הוא ערב שבת חנוכה. החכם עיניו בראשו לסדר מה שניתן לסדר עוד ביום חמישי, מחר יום שישי קצר, והמלאכות – גם נסיעות בתוך העיר או הכנות לאירוח וגם הדלקת נרות חנוכה אורכת זמן, שלא לדבר על המקדימים להתפלל מנחה – מרובות מאד.

לענ"ד נראה להסביר את קביעת ימי השובבי"ם בתקופה זו של השנה – מלבד כמובן הסיבות על פי קבלה – כי ימים אלו הם הקצרים ביותר ועל כן קל יותר להתענות בהם. הדברים רמוזים בדברי המשנה "היום קצר והמלאכה מרובה" – בימים הקצרים ישנה מלאכה מרובה לעשות...

◆ **ולגבי לימוד התורה?**

רבינו גרשום מאור הגולה כ' (ב"ב קכא): שהטעם שקבעו את ט"ו באב ליו"ט ביום גמר כריתת העצים, לפי שעתה יכלו להתפנות לעסוק יותר בתורה מאירת עינים המשמחת לב ומשיבת נפש, שלא יהיו טרודים כל כך בכריתת העצים, ואכן אמרו חז"ל (שם ובתענית ל"א): "מכאן ואילך (מיום טו באב וכל ימות החורף) המוסיף (ללמוד בלילה המתארך יותר על היום) יוסיף (חיים) ושאינו מוסיף – יסיף/יאסף, (יאבד ח"ו מהעולם)".

רבותינו עוררו רבות אודות חובת ניצול לילות החורף הארוכים ללימוד התורה. החיד"א כותב ב"מורה באצבע": "אחר החג בחודש מרחשון יתאמץ ביר"ש ות"ת לשמה, כי עתה תחילת השנה והוא סי' טוב לכל השנה, ויען כי קרוב הוא לעשי"ת, צריך להראות בעליל כי לא רק מפני יראה הוא עובד את בוראו, ולפנים, אלא מרצון לבו, ולכן עתה יעשה סימן טוב לכל השנה". ורבו מאוד ספרי המוסר והחסידות שעוררו על דבר הלימוד בלילות החורף הארוכים והמאירים.

מו"ר כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א כותב במכתב:..."ע"כ חובה קדושה להמשיך ולהתעלות בעבודת הקודש של חדשי אלול ותשרי, שאז בודאי כל אחד עשה תשובה וחשבון הנפש היכן הוא עומד בעניני רוחניות, ולכן לקראת החורף הארוך הממשמש ובא, חייבים לנצל את הימים ואת הלילות הארוכים ללימוד התורה הקדושה בקדושה ובטהרה, והעיקר לא לבטל את הזמן לבטלה... וכידוע שחסידים מהדור הקודם, שזכיתי להכירם, קמו בבוקר מוקדם, טבלו במקווה, ועשו הכנה של שעות כדבעי לתפילה".

ביום ש"ק פ' ויחי ט"ז בטבת כתבתי: בליל חורף כה ארוך שחל בש"ק, בודאי יהיה פנאי לאב ללמוד עם בניו מוסר השכל לאהבת תורה שניכרת מתוך מעשיו של הלל הזקן – שזכה לבסוף לשמונים תלמידים שרפי מעלה נאדרים בקודש כמתואר בדף היומי, בבלי – בליל שלג, ערב תקופת טבת (החלה השבוע ביום ד').

הרי הלילות מתחילים להתארך עוד לפני ט"ו באב (השנה בט' בתמוז), ומדוע נקבע דווקא ט"ו באב ל'מאן דמוסיף יוסיף'?

שאלה טובה. ניתן ליישבה במספר אופנים. ראשית, חז"ל העדיפו לקבוע תאריך קבוע שהינו לאחר ימי האבלות של בין המצרים. ועוד ניתן לומר כי הזמן המאוחר ביותר חל כשבועיים לפני ט"ו באב, בשבועיים עדיין לא ניכרת ההתארכות.

הרב מרדכי גנוט ב'מערה'

ועל כן נקבע תאריך קבוע לכל שנה ושנה. ועוד יש לי להוסיף

◆ **ישנן הלכות או מנהגים הנובעים ממזג האויר החורפי?**

כדי לציין כי בימות החורף רבים מקפידים לקדש את הלבנה בהגיע הזמן ולא לחכות למוצש"ק, פן יהיה אז מעונן.

יש לעורר על דבר הכנות בתפילה לחורף שה' יעזור שיהיה משופע בגשמים: למרות ימי השרב האופייניים ל"עונת המעבר" נהגו הכל בצפת לטייח את גגותיהם ולעשות בדק בית במעונותיהם בימים שבין החג ליום תחילת "שאלת גשמים" כדי שיבקשו עליהם בלב שלם, מבלי חשש לנזק ודלף. גם אלה שאין להם גגות לטייח וסדקים לאטום, יכינו את בגדי החורף כיאות, יערכו ביקורת מטריות וכו', כדי לבקש בלב שלם!

במקרה של עצירת גשמים רח"ל מביא אני בלוח: "מנהג א"י כשמתענים על הגשמים ונענו לאחר יום התענית, שאומרים 'ברכת ההודאה' – אין אומרים תחנונים בתפילת שחרית" מנהג בכל א"י – כשייעצר הגשם הנצרך לשדות ולבורות ונפש העם יראה לה' מדאגה על הבצורת, אז אם ימות בעת הזאת אחד הרבנים ל"ע, יתנו בידו מכתב שיבקש רחמים, וגם חתיכת פשתן הנחתך מתכריכיו, טבול במים. בתוניס התקימה תהלוכת ילדים נושאי אסל שהעתירו על הגשם, "יאללה, יאללה, המטר עלינו מים, אינשאללה, קטנים אנו במה חטאנו? אנא! קבל משאלתינו!"

המעניין הוא כי חז"ל אומרים על יום עשרה בטבת, בו בשנת ג'שלח נבוכדנצר פותח את המצור על ירושלים כי בי' בטבת היו ראויים ישראל לגלות, ומשום הצינה המתין להם הקב"ה והגלם בקיץ".

החלק האסטרונומי תופס מקום נרחב בלוח, האם יש לו ביקוש?

בהחלט יש ביקוש לנושא. אמנם רק אחוזים בודדים מרוכשי הלוח מתמצאים בנושא באמת ויורדים לעומקו בשלימות, אבל גם הציבור הכללי מוצא בו לעתים נושאים אותו יוכל להבין ואף לחזות בהם במו עיניו. שלא לדבר על אלו שבזכות המדור ב"דבר בעתו" החלו ללמוד את הנושא, והם נעזרים מאוד בלוח.

◆ **מה בעצם המטרה של החלק האסטרונומי, האם יש בו תועלת ללימוד התורה?**

מה השאלה?! הרי מדובר בסוגיות שלימות בגמרא כמו בר"ה, שבת, עירובין, שכלל לא ניתן להבינן ללא ידיעת חכמת התכונה. זוהי תורת ה' ממש! מלבד זאת קיים העניין של 'מה רבו מעשיך ה'', וכפי שמביא ספר חובות הלבבות (שער הבחינה פ"ב): "כי הבחינה בברואים והבאת ראיה מהם לחכמת הבורא ית', אנו חייבין בה מן המושכל, מן הכתוב ומן הקבלה... וכשהאדם חושב ומתבונן בסודי החכמה ובוחן סימניה, יהיה יתרונו על הבהמה כפי הבנתו. ואם יתעלם מהם, לא יהיה דומה לבהמה, אך יותר גרוע ממנה... ומן הכתוב, מה שאמר: שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ואמר כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה... (ועיין עוד בשער חשבון הנפש (חשבון כג) ובקטע מ"קב הישר" (פ"ב) שהבאתי בסוף הלוח).

◆ **בבקיאותכם הנדירה בנושא, כיצד התחלתם לעסוק בו?**

מילדות נמשכתי לתחום האסטרונומיה, אבי זכרונו לברכה שהיה תלמידו של ה"שארית מנחם" מווישווא דרש ממני שלימות בכל נושא, וטענתו הייתה שת"ח צריך להתמצא בכל תחום שהוא, וכך כבר בילדותי דרש ממני ללמוד לקרוא בתורה ואף קראתי אז בשמחת תורה, וכן ללמוד לדרוש ברבים. מרגלא בפומיה שתלמיד חכם אמיתי הוא זה היודע ללמוד דף גמרא ללא שירמה את עצמו... בתור ילד הביא לי אבי חוברות וחומר לימוד מדעי בתחום האסטרונומיה ושאר מדעים הנוגעים ללימוד התורה, ובזכותו החלתי לעסוק בתחום ראשי ורובי. עד גיל ארבע עשרה כבר הכרתי את כל מפת השמים באופן תיאורטי, מה לעשות, בב"ב קשה לראות את הכוכבים בשל ה'אויר הצח' של גוש דן... כשהמשכתי ללמוד בישיבת טשעבין בירושלים החלתי להבחין סוף סוף בכל אשר למדתי שהנה אכן הוא קיים בכיפת השמים. כיום ב"ה הנני במצב שגם אם תזרקני באמצע המדבר אדע כיצד לחזור לפי מפת השמים...

באישון לילה מבוהל כולו ומספר שטעה בדרכו וכעת הוא נמצא בעמקי השטחים באיזור מלא כפרים ערביים, והוא אינו יודע אפילו את הכיוון הנכון אל מקום ישוב יהודי. ראשית ביקשתי ממנו שיירגע וייצא מן הרכב, לאחר מכן ביקשתיו שיביט אל השמים ויתאר בעיניי אלו כוכבים הוא רואה, לאחר מספר שאלות הבנתי לאיזה כיוון עליו לפנות, וכך הוא נסע לפי הדרכתי עד שחזר בריא ושלם. זוהי חכמתם העתיקה של בני עמנו ואסור שנזניח אותה.

◆ **רבותיכם לא התנגדו ללימוד חכמת התכונה בגיל כל כך צעיר?**

רבותיי מעולם לא התנגדו שאעסוק בחכמת התכונה, והם אף עודדוני לכך. בתור בחור אפילו קיבלתי פרס על חידושיי בתחום, ומו"ר הגרב"ש שניאורסאהן זצ"ל הסכים לכך. למותר לציין שלא עשיתי אף צעד ללא הסכמם של רבותיי. וכאן המקום להזכיר את אשר

אירע מקרה מאוד מעניין ובו חילצתי אדם מאיזור סכנה בזכות ידיעת האסטרונומיה. מתקשר אלי ידיד באישון לילה מבוהל כולו ומספר שטעה בדרכו וכעת הוא נמצא בעמקי השטחים באיזור מלא כפרים ערביים, והוא אינו יודע אפילו את הכיוון הנכון אל מקום ישוב יהודי. ראשית ביקשתי ממנו שיירגע וייצא מן הרכב, לאחר מכן ביקשתיו שיביט אל השמים ויתאר בעיניי אלו כוכבים הוא רואה, לאחר מספר שאלות הבנתי לאיזה כיוון עליו לפנות, וכך הוא נסע לפי הדרכתי עד שחזר בריא ושלם. זוהי חכמתם העתיקה של בני עמנו ואסור שנזניח אותה

חילוץ מכפר ערבי

ארע מקרה מאוד מעניין ובו חילצתי אדם מאיזור סכנה בזכות ידיעת האסטרונומיה. מתקשר אלי ידיד

אני נוהג לומר לבחורים צעירים – התייחסו בכבוד לרבותיכם בישיבה, התייעצו ובקשו את רשותם על כל צעד ושעל, לאחר מכן כשתתבגרו יותר וצוות הישיבה יראה את רצינותכם הם יתנו בכם אמון ולא יעכבו בידיכם מללכת בדרך בה הנכם חפצים.

הלוח מכיל בקרבו מעין 'תחזיות' לאירועים מסוימים, כמו – 'אם יהיה ליקוי חמה בתאריך מסוים, יקרה כך וכך', האם הדבר תואם להשקפה הטהורה?

בהוראת הגר"ש וואזנר שליט"א אינני מתעסק בתחזיות אסטרולוגיות, והנני מביא בלוח אך ורק דברים שכבר נאמרו ונכתבו על ידי הקדמונים. לעתים רואים בהתגשמותם בחוש ממש בצורה פלאית, ולעתים אלו דברים במקומות מרוחקים ולא תמיד אנו שמים לב אליהם, אבל בהחלט מדובר בדברים מעניינים ביותר.

לפני כשתים עשרה שנה היה ליקוי חמה בכסליו, והבאתי בלוח בשם הקדמונים שהדבר מורה על 'צער גדול במצרים'. באותו זמן אחד מהאסטרולוגים המפורסמים פירסם את דעתו כי אסון גדול עומד

להתרחש בירדן, אך אני הסברתי שמכיוון שהאומות יתערבו הרי שיהיה זה אסון המשותף לשני האומות יחד. בסופו של דבר כעבור זמן קצר חזרו ממכה שבערב הסעודית משאיות עמוסות באזרחים מצריים ובהיכנסם אל ירדן ארעה תאונת דרכים ושבעים מצריים נהרגו בו במקום! האין זה דבר פלאי?! אסון מצרי שארע על אדמת ירדן בדיוק לפי התחזיות!

◆ **ובכל זאת, מותר להסתמך על תחזיות אסטרו־לוגיות אישיות?**

ישנן שלוש שיטות ידועות – יש האומרים שמותר לעסוק בכך, יש הסוברים שאסור לדרוש אחרי העתידות אך אם נחשפת לכך למיחש בעי, ושיטת הרמב"ם ועוד ראשונים היא שהדבר הוא עבודה זרה ממש ויש להתרחק ממנו. סבורני שכך יש לנהוג – "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", ו"ישראל מעל המזל". רגיל הנני להביא את סיפור המעשה מירושלמי (שבת סוף פ"ו) אודות אותו אחד שלא רצה לצאת לדרך משום שהאסטרולוגים ראו סכנה בדרכו, לבסוף החליט לבטוח בה' ויצא לדרך ונכנס למקום סכנה וניצל. ומסיימת הגמרא – מה גרם לו שיהיה בסכנה? זה שמתחילה שאל בעצת האסטרולוגים. ומה גרם לו להינצל? העובדה שבטח בה' אלוקיו. סבורני שכל מילה נוספת מיותרת – הבטחון בה' הוא מעל לכל תחזיות וניחושים למיניהם.

◆ **כיצד הגעתם להחלטה על הוצאת הלוח לאור?**

זהו חלום שליווה אותי מאז שנות בחרותי, חלום שהתחלתי להגשימו עוד עשר שנים לפני הופעת הלוח הראשון – חפצתי לחבר לוח שיקיף את כל מעגל השנה וירכז למען הקורא את כל הנחוץ לו בסדר היום – מנהגים, הלכות, תאריכי זכרון, שיעורים יומיים ועד המפה האסטרונומית המעודכנת. מוצאים אנו צורבים צעירים ובעיקר בחורים איכותיים המרכזים לעצמם פנינים והנהגות טובות שליקטו מהספרים הקדושים על מנת שכשיקימו בית בישראל, יישמו אותם הלכה למעשה בחיי היום יום. אבל הזמן חולף והדברים נשכחים ונעלמים, הרי קשה לזכור הכל, וכך ניצב האברך אל מול שוקת שבורה ואינו יודע כיצד עליו לנהוג בדרך הנכונה כחפץ ליבו הטהור. "דבר בעתו" תיקן תיקונו של עולם וסידר בכל יום ויום את כל אשר ידרוש עובד ה'. היו מקרים של יהודים מבוגרים שבכו משמחה – 'הנה כבר שנים רבות חיפשתי את אותה הנהגה שראיתי בבית אבא וחפצתי לנהוג בה, אך לא זכרתי את זמנה ופרטיה, והנה הלוח סידר לפני את מנהגי הבית הישנים דבר דבור על אופניו'. הרי לעם ישראל ישנו אוצר בלתי נדלה של מנהגים ואורחות חיים נפלאים, אוצר שרובו נשכח, וב"ה זכה הלוח להחזיר עטרה ליושנה, ולסדר את כל מנהגי קהילות ישראל בקצרה ובתמצית, דבר דבור על אופניו.

בלוח גם לא יפקד מקומם של רעיונות מחודשים ומענינים שחודשו בדורינו, כמו – אמירת האגרת המפורסמת של רבי שמשון מאוסטרופולי ביום ההילולא שלו – ג' אב, או מנהגו של מו"ר רבי יהודה דז'יקובער זצ"ל שלא אמר תהלים בקברי צדיקים משום שהם נחשבים דברי תורה, אלא נהג לומר בקברי צדיקים את ה'יהי רצון' של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א. היכן עוד תמצא תזכורות לשלושים יום קודם החג, הסבר מדוייק למהותו של כ' סיון, תזכורת לשקיעת הירח לגבי קידוש לבנה, חידוש ושימור סדרי לימוד נשכחים המסייעים לאברך ובעל הבית להיות בקיא בכל התורה?! וכמובן לא יפקד מקומם של האזהרות הבריאותיות למיניהן המופיעות בזמנים המתאימים להם ביותר, כמו זמן הופעת המדוזות בים... או טיפול בכויות בל"ג בעומר. יחד עם תזכורות לימים בהם מכים וירוסים שונים את המחשב.

◆ **האם היו נושאים מיוחדים שחפצת להטמיע בציבור על ידי הלוח?**

היו בהחלט מנהגים שכאב לי מאוד על שלא ננהגים כהלכה וב"ה "דבר בעתו" השיב הדבר לתיקונו. יש לכך דוגמאות רבות – למשל, סדר אכילת סעודה מפסקת בערב תשעה באב, שרוב העם לא ידע כיצד ינהג בו כהלכה – לפני מנחה או לאחריה וכיצד הם שני תבשילין, וב"ה סידרתי את הנושא לפני המעיין בצורה הטובה ביותר. ראיתי גם מבוכה רבה בנוגע למועד צאת הכוכבים במוצאי תענית שאנשים נטו לחשוב שזמן סיום הצום וזמן תפילת ערבית הינו אותו זמן, אך למעשה התענית שהינה מדרבנן מסתיימת עם הופעתם של ג' כוכבים בינוניים ואילו זמן קריאת שמע שהיא מדאורייתא הינו ביציאת ג' כוכבים קטנים, התרעתי על כך רבות בלוח וב"ה החלו הדברים להתקבל, (סבורני גם שאין זו 'עבירה גדולה' לטעום מעט לפני ערבית – על פי התנאים ההלכתיים כמובן – וכך הנהגתי במניין שלי, וב"ה שמחתי לשמוע שאחד

ימים מיוחדים הפזורים לאורך החורף

אציין את חלקם, מהם שהיו שייכים לימי עבר, ומהם הרלוונטיים גם לזמננו:

טו במרחשון:

היום הוא היום האחרון בו מותר ללכת בשבילים שבשדות שיש להם בעלים (מתקנות יהושע בן נון בא"י ושלמה המלך ע"ה בחו"ל) ממחר אסור להיכנס אליהם כדי שלא יוזקו הזרעים בדריסת הרגל.

א' בכסלו:

חכמים אומרים: יורה – בכסלו... ר' יוסי אומר: הרביעה האפילה (המאוחרת) של היורה – בר"ח כסלו. אין היחידים מתענים (אם נעצרו הגשמים) – עד שיגיע ר"ח כסלו – מהיום מותרים כל אדם – לאו דוקא עניים – בשכחת זיתים שנשארו בראש האילן.

פעם בר"ח כסלו הקיץ המגיד הק' מטשערנוביל זצ"ל ואמר שזה עתה היה בעולם העליון ושמע רעש גדול, ושאל "מה יום מיומיים" וענוהו שהיום ר"ח כסלו הוא בבחינת יוהכ"פ והוא יום מחילה, סליחה וכפרה לישראל, כי בחנוכה גמר החתימה לטובה וההארה מתחילה כבר מראשית החודש (ילקוט מאורי אור).

ח' בטבת:

ה"ניטל" מכונה בשם ה"ניטל הקטן", בעוד שה"ניטל" החל ב"תקופת טבת" לשמואל – השנה כ' בטבת – מכונה ה"ניטל הגדול". בלוח הרחבתי בטעמי מנהג היום ובסיבות לפיצול התאריכים.

כו בטבת:

השנה חל ביום זה סיום לימוד הדף היומי של "התלמוד הירושלמי" ע"פ תקנת "מועצת גדולי התורה" בשנת תש"מ, לקיים מה שנאמר: "זכרו מרחוק את ה' וירושלים תעלה על לבבכם", "ציון היא, דורש אין לה" – מכלל דבעיא דרישה. מחר מתחיל, איפוא, המחזור השמיני בשעטומו"צ.

טבת ושבט:

חמירא סכנתא: יש נזהרים מלשחוט אווזים בטבת, וי"א בשבט וכן עיקר כל החודש, כי יש בו שעה שאם שוחט בה, יש רשות למלאך האווזים להזיקו, אם אין השוחטים אוכלים מהלב. שקבלה היא שיש שעה אחת בחודשים אלו ששוחט אווז ימות ויש נותנים לשוחט את הכבד או את הרגלים. ובמצרים המנהג לתת הראש, וסימנך "פסיק רישא ולא ימות". בסעודת מצוה – בודאי אין לחוש, ובזמנינו בכלל אין לחוש לכך י"א שהטעם הוא בגין הרחמנות על האווזים שלא יתפשום ברבבותיהם עקב הקור והשלג המקפיא את תנועותיהם, ובגין הרחמנות על אוכליהם לבל ימלאו כרסיהם בהם.

ה' בשבט:

היום מתבצעת זריעת השעורים לקצירת העומר שבעים יום לפני הפסח. ה' יעזור שנזכה לכך עוד השנה.

החורף האסטרונומי חל בשנה זו בה' בטבת אז הוא היום הקצר ביותר והלילה הארוך ביותר, ואז חלה גם תקופת טבת האסטרונומית בחצי הכדור הצפוני. אורך היום מתקצר עד כדי 10 שעות ו-6 דקות ביום זה (לעומת 14 שעות ורבע ביום הארוך ביותר, וכן הוא עתה בחצי הכדור הדרומי). יש לציין כי זהו היום הקצר ביותר אבל השקיעה המוקדמת ביותר בארץ ישראל חלה השתא בי"ג כסליו. הדבר נובע בגלל חוסר אחידות בתנועת ההקפה של כדור הארץ סביב השמש ועל כן חלה השקיעה המוקדמת ביותר בשנה שבועות אחדים לפני עת היפוך החורף האסטרונומי

מגדולי אדמור"י דורנו הנהיג כך בבית מדרשו למען יתפללו בישוב הדעת). בזמנו התחננתי ופירסמתי שאלו המסיימים את הש"ס יזכרו ללמוד גם את המשניות אשר אין עליהן גמרא, וכך יהיה הסיום מושלם וראוי לשמו. וכן עוד כהנה וכהנה דברים רבים מאוד.

◆ **האם ריבוי המנהגים המובאים בלוח אינו גורם לעומס מיותר?**

אכן בלוח ישנו ייצוג לכולם פשוטו כמשמעו – כל חוגי ועדות ישראל יכולים למצוא בו את מנהגיהם ותאריכים המיוחדים להם, ביניהם כאלו שברבות הימים נשכחו אפילו בקרב עדתם. ולגבי שאלתך, ראשית אני סבור שאין כל עוולה בלימוד דברים טובים מהאחר... בכל מקום קיימות נקודות טובות וחשובות ומדוע שלא נלמד זה מזה?! שנית, מטרתו המוצהרת של הלוח היא להזכיר לכל אחד את מנהגי עדתו שלו – מנהגי בית אבא שאינם ידועים, ומי שמרגיש שהפיזור יגרום לו בלבול, שאכן יתרכז במה ששייך לו, אין צורך לנהוג בכל מנהגי עדות ישראל כולם.

◆ **במהלך עבודתכם נתקלתם בתגליות מיוחדות ונדירות אותן פירסמתם לתועלת הכלל?**

רשימת התגליות ארוכה מאוד, אציין רק כמה לדוגמא – כולם מכירים את התפילה הידועה כתפילת השל"ה, אך אני פירסמתי שאין זו תפילה שחיבר השל"ה הק' אלא רבי שבתאי סופר מפרמישלא והשל"ה הק' מביאה בספרו יחד עם תפילה נוספת על הפרנסה שחיבר רבי שבתאי. מעניין שהשלה"ק כותב שנראה לו שהזמן הראוי ביותר לאמירת התפילה על הפרנסה הוא בער"ח ניסן (או יום לפניו, ע"ש), אך הדבר לא התפרסם כתפילה על חינוך הבנים בער"ח סיון. אולי התפילה לא התפרסמה כל כך משום שאחד מהדברים המבוקשים בה היא שאם העושר שמור לרעתי שהקב"ה יקח אותה ממני, את זאת קשה לאנשים לבקש... בכל אופן הצגתי את התפילה במקומה. פרסמתי גם את התגלית מהמחזור כתב ידו של בן ה"תולדות יעקב יוסף" – רבי שמשון מראשקוב, המציין את יום הסתלקותו של הבעש"ט הק' ביום א' דשבועות. בלוח החדש חשפתי את היא"צ של האברבנאל בי"ט סיון.

כאן המקום לציין שרבות חיפשתי מקור למקובל שיום פטירתו של יונתן בן עוזיאל (ולא 'רבי' יונתן כטעות רבים, שהרי גדול מרבן שמו) הוא בכ"ו סיון ולא מצאתי. גם הגר"ח קניבסקי שליט"א אליו פניתי – ובכלל הוא מסייעני רבות בעצה והדרכה – לא מצא מקור לכך. יתכן שאז נחנך המבנה על קברו ומשום כך נקבעה ההילולא לאותו יום. באותה הזדמנות אמרתי בפני הגר"ח שאם כבר ישנו מקור לפטירת תנא אחר בכ"ו סיון – שהרי איתא במגילת תענית שכשחזרו מהלוויתו של רבי יוסי בן קיסמא מצאו את רבי חנינא בן תרדיון שהוא עוסק בתורה ושרפוהו, ונקבעה תענית צדיקים על כך בכ"ז סיון, אם כן נסתלק רבי יוסי בן קיסמא או בכ"ו או בכ"ז סיון, והסכים הגר"ח לדבריי.

◆ **ח"י רוטל כיצד?**

גם העניין העמום מאוד של ה'ח"י רוטל' המפורסם ו'מקורותיו' זכה לליבון והבהרה ב"דבר בעתו". הוכחתי חד משמעית כי עיקר הסגולה היא לנדב שאחרי הישועה יביאו את המשקה. וכן שאין עניין דווקא במידת ה'רוטל' וגם לא במיץ ענבים דייקא. ואף מכתבו של רבי עובדיה מברטנורא שמביאים אותו משום מה לגבי ל"ג בעומר במירון, נכתב על הילולת שמואל הנביא בכ"ח אייר... כדאי לעיין בלוח עצמו בכל השתלשלות ובירור הנושא בתוספות רבות ונכבדות.

◆ **במשך השנים קיבלתם הסכמות רבות מאוד ללוח. מי הם גדולי ישראל עמם הנכם מתייעצים, וכיצד הם מתייחסים אל הלוח?**

ב"ה זכיתי שהלוח יתקבל באהבה וחביבות יתירה על שולחנם של מלכים. רק לדוגמא – כשה"מנחת יצחק" היה נוסע למקום מנוחה הוא היה נוטל עמו את הלוח. בכל עת הלוח היה מונח על שולחנו של ה"פני מנחם" וחביב היה עליו ביותר. היה זה מדהים בכל פעם שנכנסתי אליו – והרי לא ידע שהנני עומד להיכנס – תמיד היו בפיו הערות והוספות על אשר נכתב בלוח – 'כתבת שצדיק פלוני טמון במקום מסוים, אך הוא קבור במקום אחר', 'מקור פלוני אותו ציינת אינו מדוייק'. וכשהתנצלתי שכתבתיו מהזכרון, העיר לי שיש לדייק ולבדוק היטב כל מקור ואכן כך עשיתי. רבי משה הלברשטאם זצ"ל היה מגדולי התומכים והמעודדים את הופעת הלוח והערותיו המחכימות סייעוני רבות. בכל שנה כשיצא הלוח לאור רכש ממנו כמה וכמה עותקים והעניקם לבניו וידידיו.

אני מתייעץ עם רבים מגדולי ישראל, יש לציין במיוחד את מו"ר כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א שעודדני מתחילת דרכי הן בהוצאת הלוח והן בתחומים נוספים ואף היה נוהג בצעירותי לבחון אותי על תלמודי, כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א, כ"ק האדמו"ר מערלוי שליט"א, הגר"ח קניבסקי, הגר"ש דבליצקי, הגר"א כ"ץ, הגר"י זילברשטיין, הגרי"א זילבר, הגר"י טננהויז, ועוד רבים וגדולים, אשר הוסיפו רבות אל תוכן הלוח והתוו את דרכו.

◆ **האם בהיסטוריה היהודית ישנו תקדים ללוח מקיף מעין "דבר בעתו"?**

אני אישית לא נתקלתי במפעל כזה. אבל כשהוצאתי את הלוח הראשון אמר לי מו"ר הגרב"ש שניאורסאהן זצ"ל שזכור לו שהרב מיאריטשוב שהייתה לו ידיעה גדולה בחכמת התכונה הוציא בגליציא לוח מקיף וגדול, אך בהיקף כזה עדיין לא היה.

◆ **הפן ההלכתי בלוח תופס מקום נרחב, האם אפשר לסמוך עליו הלכה למעשה?**

חושבני שאפשר לסמוך על החלק ההלכתי משום שהנני מתייעץ עם רבנים ופוסקים רבים. כמובן שמי שמנהג אבותיו ורבותיו הוא אחרת מאשר נכתב,

וודאי שעליו לנהוג כמנהגו, אבל באופן כללי אפשר להסתמך על הלוח.

◆ **אלו חידושים הלכתיים טמונים בין דפי הלוח?**

למשל, זכיתי לפרסם זה מספר שנים את חידושו ההלכתי של בעל "בית הלוי" שבמקרה וחזן או הרב הסופר ספירת העומר שכח לספור באחד הימים, ובוש הוא מכל הקהל להמשיך ולספור ללא ברכה. הרי שיוכל לבקש מהעומד בסמוך אליו לבל יברך, והוא – החזן יברך ויכוון להוציאו. ויש החולקים על חידוש זה. השנה גם הוספתי 'תיקון גדול' לבקש מהחזנים לכוון ולהוציא את כל מי שלא יכול לברך משום ששכח באחד הימים.

◆ **האם העבודה על כל לוח נערכת מחדש או שמא הכול כבר מוכן מלוח ללוח?**

זוהי עבודה קשה עד למאוד, נכון שהשלד כבר בנוי, אבל אסור שיהא שום דבר כבשנה שעברה. הרי לא אוכל לכתוב למשל שבר"ח של חודש מסוים החל ביום זה וזה בשבוע אסור לגזור ציפורנים, שהרי השנה אותו ר"ח לא חל באותו יום. עלי לשבת מול מספר לוחות כדי לבנות את הלוח החדש, זאת מלבד התוספות והתיקונים המתחדשים בכל שנה. שלא לדבר על המפה האסטרונומית שמשתנה מדי שנה ושנה.

◆ **מתי מתחיל העיסוק בהדפסת הלוח החדש?**

מיד לאחר הופעת הלוח החדש אני כבר מתחיל לעבוד על הלוח הבא ובאמצע החורף אני כבר עובד עליו בצורה אינטנסיבית.

◆ **כעבור שנים רבות כל כך, לא הגעתם לנקודת רוויה?...**

חלילה, אני מודה לה' שבחר בי לבצע את השליחות הגדולה הזו. וכל עוד כוחי עמי והתגובות הנלהבות מציבור המעיינים נמשכות, אני ניגש לעבודת הקודש הזו מתוך כובד ראש ושמחה של מצווה בהתחדשות ובהתלהבות.

אגב, אנו מוציאים את 'בנו' של הלוח, הלא הוא לוח ויז'ניץ, המיוסד על לוח "דבר בעתו" תוך התייחסות מיוחדת למנהגי ותאריכי חסידות ויז'ניץ.

◆ **ישנן תכניות מיוחדות להמשך?**

כעת אני עובד על הוצאת מחזורים וסידורים מתוקנים ועליהם אלפי הגהות והוספות שיוסיפו תוכן רב לתפילה. כן בתכנית להוציא ספר מיוחד ובו יכללו כל ימי ההילולא והתאריכים המיוחדים שהצטברו אצלי. כן הנני עובד יחד עם רבי ישראל יצחק איצקוביץ הי"ו על חיבור ספרי תכונה יהודית.

וכאן אנצל את ההזדמנות לפנות בבקשה לקוראים: בשנה שעברה הוצאנו לאור את הספר "ברכת החמה בתקופתה" שזכה לתפוצה רבה. הספר הפך לאחד הספרים היסודיים והשימושיים בהכרת הלוח העברי, לאו דווקא בהקשר לברכת החמה. אך אין זה כל החומר האצור ברשותנו, ואף קיבלנו מכתבים רבים בנושא. אשר על כן אבקש מכל מי שיש לו חומר בנידון, חוברות, מאמרים, רשימות, ספרים ואף תמונות. מתבקש לשלוח אותם אלינו, וכך יצטרף החומר לחלק השני שנוציא ויחדיו יהיו לאוצר התכונה היהודית.

תושבי אוסטרליה מתכוננים לקיץ

בגבור החום ובצורת גוברת עלולים נחשים ארסיים לפשוט על ערים ויושביהם.

ו' בתמוז (חורף באוסטרליה):

לבני חצי הכדור הדרומי: ביום שישי הקצר דנן, שומה על כל אב משפחה לזרז את בני הבית ואשה את רעותה תעזורנה ולאחותה תאמר חזקי, להקדים ככל האפשר את כל המלאכות של ערב שבת, כדי לקבלת את השבת במועד. הרבנים שליט"א הורו שלא לצאת את תחום העיר בכדי להגיע לעיר אחרת, שעתים ומחצה לפני כניסת השבת, אשרי שאינו מחכה ומגיע לקץ.

בקהילה

השבועון החרדי המוביל בציבור החרדי
נגיש מהיום בכל מקום בעולם בלחיצת מקש

מבצע היכרות
לתקופת ההרצה:
יש להירשם בלבד
ללא גביית דמי המנוי

מבצע לתושבי חו"ל בלבד: מתחברים למהדורה הדיגיטלית של 'בקהילה',
בדמי מנוי מוזלים במיוחד, ומקבלים מדי שבוע את 'בקהילה'
על כל חלקיו למסך המחשב

להרשמה – היכנסו עתה לאתר: www.bakehila.com

ברכות מאליפות

נשגר קדם מרנן ורבנן הרבנים הגאונים, חברי
מועצת רבני אירופה יושבי על מדין בקהילות הקודש
באירופה, לרגל השמחה השרויה במעונם, ה"ה

הגאון רבי **גרשון מענדל גרליק** שליט"א
רב ואב"ד דק"ק "אהל יעקב" במילאנו, איטליה
וחבר נשיאות מועצת רבני אירופה
ולחתנו הרה"ג **משה שייקביץ** שליט"א
מנהל בית חב"ד וישיבת "היכל מנחם" במילאנו, איטליה
לרגל הולדת הנין-הנכד בשעטומ"צ
בן לחתנו הרה"ג **אלכסנדר סענדר ויליישאנסקי** שליט"א
ראש ישיבת "היכל מנחם" במילאנו, איטליה

הגאון רבי **דוד משה ליברמן** שליט"א
רבה הראשי ואב"ד קהילת "שומרי הדת" באנטוורפן, בלגיה
וחבר נשיאות מועצת רבני אירופה
לרגל אירוסי נכדו שיחי'
בן לבנו הרה"ג **צבי הירש ליברמן** שליט"א
רב דק"ק "עדת ישראל" בעדז'ועה, אנגליה

הגאון רבי **ירמיה מנחם כהן** שליט"א
אב"ד פאריס, צרפת וחבר נשיאות מועצת רבני אירופה
לרגל נישואי נכדתו תחי'
בת לבנו הרה"ג **אהרן כהן** שליט"א
רב ביהמ"ד "מוריה" באנטוורפן, בלגיה

הגאון רבי **יצחק ראובן רובין** שליט"א
רבה הראשי של דרום מנשסתר וחבר מועצת רבני אירופה
ולמחותנו הגאון רבי **בערל כהן** שליט"א
רב דק"ק "אור ירושלים" במנשסתר, אנגליה
לרגל אירוסי הנכדה תחי'
בת לבנו הרה"ג **משה רובין** שליט"א
רבה של קהילת "גיפנוק" בגלסגאוו, סקוטלנד

הגאון רבי **בערל לאזאר** שליט"א
רבה הראשי של רוסיה, יו"ר איגוד הרבנים בחבר העמים
וחבר מועצת רבני אירופה
ולאביו הרב הגאון **משה לאזאר** שליט"א
רב הקהילה הפרסית במילאנו, איטליה
להולדת הבת-הנכדה בשעטומ"צ

יזכו לרוות מהם ומכל יוצאי חלציהם רוב נחת
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא כל הימים

המברכים בכל לב, ההנהלה

ברכות מאליפות

נשגר קדם מרנן ורבנן הרבנים הגאונים, יושבי על מדין
בקהילות הקודש לרגל השמחה השרויה במעונם, ה"ה

כ"ק אדמו"ר **מביאלא לוגנו** שליט"א
לרגל נישואי נכדתו תחי'
בת לבנו הגאון רבי **לייביש רבינוביץ** שליט"א
רב דק"ק "שערי מרדכי" בפרעסטוויטש-מנשסתר, אנגליה

כ"ק אדמו"ר **מפשעווארסק** שליט"א
אנטוורפן, בלגיה
לרגל נישואי בנו שיחי'

כ"ק אדמו"ר **משאץ אנטוורפן** שליט"א
לרגל נישואי בתו תחי'

הגאון רבי **דוד משאש** שליט"א
הרב הראשי של פאריס, צרפת
לרגל הכנס נכדו בעול תומ"צ

הגאון רבי **יצחק זעקיל פאללאק** שליט"א
דומ"ץ דק"ק "מחזיקי הדת" באנטוורפן, בלגיה
לרגל הכנס בנו בעול תומ"צ
ולרגל אירוסי הבת תחי'

הגאון רבי **אלטר אלימלך שווארץ** שליט"א
אב"ד דק"ק טשאבע בלונדון, אנגליה
לרגל הכנס בנו בעול תומ"צ

הגאון רבי **עקיבא יוסף שלזינגר** שליט"א
רב ואב"ד שטרסבורג, צרפת
לרגל נישואי נכדו שיחי'

הרה"ג **יעקב אברט** שליט"א
רב דק"ק וורצבורג, גרמניה
לרגל הכנס נכדו בעול תומ"צ

הרה"ג **מיכאל יעקב בר-לב** שליט"א
רב דק"ק פפורצהיים, גרמניה
לרגל אירוסי נכדתו תחי'

הרה"ג **ברוך מאיירס** שליט"א
רבה של הקהילה היהודית בסלובקיה
לרגל אירוסי בתו תחי'

הרה"ג **אלכסנדר נמדר** שליט"א
רב בגוטבורג, שוודיה
לרגל הכנס בנו בעול תומ"צ

יזכו לרוות מהם ומכל יוצאי חלציהם רוב נחת
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא כל הימים

המברכים בכל לב, ההנהלה

קהילה

עבר הווה עתיד

הרב אפל (במרכז) עם מתפללים בבית הכנסת (צילום: ק. זיידל)

הקהילה היהודית בדורטמונד, גרמניה, מחדשת נעוריה כקדם בפעילות יהודית תוססת ובקירוב רחוקים אל חיק היהדות. תחת ניצוחו של הרב אביחי והרבנית אפל, עובר על הקהילה שינוי מהותי. "אנחנו עיר גרמנית רגועה ונחמדה, אבל מתחת לפני השטח מתחוללת סערה שקטה", מתארת אחת מחברות הקהילה. פסיפס מעניין של ראיונות עם יהודים מקומיים, על כל אחד מהם משפיעה התחייה המחודשת בדרך שונה וייחודית. נצחונה של היהדות במקום בו לפני קרוב ל-70 שנה נרצחו ונרדפו היהודים

| ש. פכטר |

"איזה שוקולד קיבלת היום?" בקשו האחים לדעת, והוא הילד הקטן עם חיוך על הפנים שלף מכיסו חפיסת שוקולד חדשה.

את השוקולד הוא קיבל מידיו של זקן בן 94, אותו יהודי מבוגר מקפיד מידי שבת לחלק שוקולד לבנו של הרב לאחר שהוא, הקטן, מנעים את קולו ושר בבית הכנסת "אנעים זמירות...".

"המנהג הזה עוד נשאר לו מבית אבא", מחייך הרב אביחי, רבה של קהילת דורטמונד (Dortmund) שבגרמניה. החיוך הזה הוא רק חיוך אחד מיני רבים שעלו על פניו בחמשת השנים האחרונות מאז הוא ומשפחתו הגיעו לשם.

"שום דבר כאן לא מובן מאליו", הוא מצטט משפט אותו יחזור ויצטט במהלך הראיון מספר פעמים.

אכן, בקהילה היהודית בדורטמונד, שום דבר לא מובן מאליו.

"בעת ביקורי במקום", מספר לי ר' יוסף מלר שהגיע לשם לצורך עסקיו, "בקשתי להיפגש עם אנשי הקהילה היהודית", הוא הגיע לשם, ונזכר בחיוך באחד המתפללים שרטן באוזניו כי הרב לא מרשה מיקרופון בשבת וקצת קשה לו לשמוע את הדרשות.

בדורטמונד יש קהילה יהודית גדולה במושגים גרמניים, המונה 4,000 נפש, רובם הגדול מברית המועצות לשעבר. זו קהילה פעילה יחסית, אולי מפני שרשומים בה 1000 צעירים, הרבה יותר מאשר בקהילות גדולות יותר. נוער שמשלב יידישקייט עם מסיבות ומוזיקה באירועים שלו...

הקהילה מורכבת ממבוגרים ומצעירים. המבוגרים רוצים להבין מהי יהדות בשבילם. מאיפה הם באים ולהיכן

"שום דבר כאן לא מובן מאליו"

הרב אביחי אפל (במרכז עם ספר התורה) בהכנסת ספר תורה ברחובות דורטמונד

מועדות פניהם. המבוגר המצוי בקהילה עדיין מרגיש חיבור והבנה לסבו וסבתו שהיו מאמינים, לא באופן מעשי, אלא באופן שכלי. לעומתם, אצל הצעירים אשר גם לא גדלו על חינוך יהודי אמיתי, אפשר למצוא כר נרחב לפעילות.

אפשר לזהות בקהל המתפללים "פנים יהודיות". הפנים מדברות ומספרות סיפורים של פעם על קהילה פורחת ובתי כנסת, גם ללא שיחה.

רק מי שמגיע לאותן קהילות מרוחקות וחורץ את פני השטח יכול לגלות את הנפש. הנפש היהודית מורכבת , צריך לפלס את הדרך לתוכה..

הרב אביחי אפל מצביע על קהילה פעילה וענפה שפעלה כאן לפני השואה, בתי כנסת שנהרסו, שטיבעלך שנשרפו, קהילה של אלפי יהודים שנספתה על קידוש השם.

"ישנו סיפור מעניין", מספר הרב אביחי "שקשור לבית הכנסת הגדול שעמד כאן. בית הכנסת ניצל משריפה בליל הבדולח והכל בגלל החוק הנאצי, החוק אז קבע כי בצו העירייה צריך להרוס את בית הכנסת, וזה ארע קצת לפני ליל הבדולח, החוק הנאצי בעצם "דאג" לפתרון הבעיה וחסך את שריפת בית הכנסת באותו לילה נמהר".

אוכלוסיית הקהילה הייתה מגוונת לפני המלחמה, רפורמים, אורטודוקסים, והיו אף אזורים בהם התגוררו חרדיים בלבד.

לאחר השואה, החלו לזרום אל המקום פליטים, בעיקר יהודים פולנים. צעירים ממוצא גרמני הצטרפו אל הקהילה, ובשנת 1957 הם בנו בית כנסת. מאז, אותו בית כנסת קהילתי קיים ועומד על תילו. במשך שנים הקהילה מנתה כשלוש מאות יהודים ורק ההגירה מרוסיה גרמה לצמיחתה המחודשת.

"כיום הקהילה מונה כארבעת אלפים חברים, כשיהודים נוספים מהאזור הם חלק בלתי נפרד מנוף הקהילה", מסביר הרב אפל, "אנחנו עוזרים לקהילות נוספות באזור", הוא מדגיש.

כאמור הרב ומשפחתו נחתו במקום לפני כחמש שנים, הוא משחזר בפני את היסטוריית הרבנים עד לבואו.

"אחד החברים שלי סיפר לי על סמינר שמתקיים בסוף שבוע בדורטמונד. החלטתי להצטרף. כבחור יהודי לא הבנתי את המשמעות שעומדת מאחורי המילה 'יהודי', באותה תקופה כמעט ובאתי בקשרי אירוסין עם בחורה ממוצא גרמני... אני רק יכול לספר לך, כי בסופו של דבר לא נישאתי לאותה גרמניה, והיום אני מתחזק ומתקרב לחיי תורה ומצוות ובטח שאקים את ביתי עם יהודיה כשרה".

"רב הקהילה הגיע מן הזרם האורטודוקסי, לאחר השואה אותו רב שימש כרב בפראג והוא שינה את הכיוון שלו, הוא סטה מן הזרם האורטודוקסי. לאחר שלושים שנות כהונתו במקום שימש רב חרדי כרב במשך שבע עשרה שנה, ואנחנו הגענו לכאן לפני חמש שנים". הרב אביחי מסביר כי הייתה תקופה של כעשר שנים בהן כיהן במקום רב רפורמי, הקהילה לדבריו ברובה המוחלט ללא זהות דתית מוחלטת.

חברי הקהילה חיפשו רב שמלבד הטיפול בצרכי הקהילה, יטפל גם בצרכי הפרט ולשם כך הם הזמינו את הרב אביחי אפל.

הניסיון שהוא ואשתו צברו במשך השנים התאים לקהילה בדורטמונד.

הם ריכזו פרויקט של נוער יהודי בגרמניה בשם 'להבה', וקודם לכן, היו בשליחות במשך כשלוש שנים ברוסיה, ובכך היתרון שלו היה גדול, ידיעת השפה הרוסית על בוריה.

כאמור, רוב הציבור דובר רוסית, צעירי הקהילה כבר מדברים גרמנית שוטפת, אבל בחיי היום יום, השפה הרוסית מככבת לה באמצע גרמניה. הם המבוגרים מעדיפים לדבר בשפה שלהם, ברוסית, בצורה יותר פשוטה.

"ואכן", מעיד הרב אביחי, "השיעורים והדרשות ניתנים בשתי השפות, גם בגרמנית וגם ברוסית".

מאז הגיעו לשם, שירותי הדת השתפרו פלאים, תפילות השבת מתקיימות כסדרן, במשך השבוע מתפללים במניין.

"יש לנו חנות כשרה", הוא שמח לספר. ובעיקר הם השקיעו בפיתוח החינוך של ילדי הקהילה.

כיום פועל במקום גן ילדים, כולל קבוצה של פעוטות, כשחלק גדול מהעבודה שלהם היה בעצם לגרום למעבר מחינוך של רב רפורמי לחינוך חרדי, "שינינו את תוכניות הגן שכיום פועלות סביב השנה היהודית".

לצערם עדיין אין בית ספר באופן מלא, אבל הם הצליחו להגיע להסכם עם בית הספר הרגיל כי כל הילדים היהודים מהעיר יכולים לבוא לשם והם לומדים בכיתה אחת נפרדת. לאחר מכן הם מגיעים מדי יום לקהילה בה מתקיים בית ספר משלים (מועדונית) חמישה ימים בשבוע מהשעה 12:00 עד 16:00, עם שיעורים ביהדות ובעברית.

"אשתי עובדת כרבנית סביב השעון", הוא מעיד. בשעות הצהריים הילדים זוכים לליווי צמוד בשיעורי בית, ארוחת צהרים, ולימודי חגים ויהדות".

בימי ראשון היא דואגת לחזק את הנושא היהודי, דרך חוגי ריקוד ומוזיקה, דרך עבודת יד, כשכל המטרה היא להחדיר את היהדות לנשמות הרכות.

מדובר בהשקעה יומיומית, בניסיון להכניס את היהדות מכל כיוון אפשרי. הרב ואשתו הצליחו להוביל למצב בו הילדים מביאים את ההורים לאירועים הקשורים לחגים ויהדות.

"לפעמים ההורים מתביישים להודות כי הם לא יודעים ולו מעט על יהדות, ודרך הילדים שלהם הם לומדים, דרך האירועים בהם אנחנו מעבירים להם את מסרי החג המתקרב וכל מה שקשור בין החג לנשמה היהודית".

יעקב, סטודנט שהשתתף באחד הסמינרים של הרב אפל נאות לשתף גם אותי בסיפור האישי שלו.

"אחד החברים שלי סיפר לי על סמינר שמתקיים בסוף שבוע בדורטמונד החלטתי להצטרף. כבחור יהודי לא הבנתי את המשמעות שעומדת מאחורי המילה 'יהודי', באותה תקופה כמעט ובאתי בקשרי אירוסין עם בחורה ממוצא גרמני".

"באותו סמינר שהתקיים בדורטמונד, בהשתתפות 120 סטודנטים התוודעתי לראשונה לשלושה רבנים, אשר ניהלו את הסמינר. הנושא, כמה מעניין עסק ב "אהבה ביהדות", זה היה מדהים", משחזר יעקב, "עד לאותו היום כל נושא היהדות התחבר אצלי לחנוכיה שראיתי, למצות בפסח עליהן שמעתי."

יעקב גילה באותו סופשבוע כי ליהדות יש מה לומר בעוד נושאים.

מטרת הסמינרים שנערכים בשטח הקהילה היהודית היא לעצור את ההתבוללות!

"הסיפור האישי שלי מעיד כי דברים טובים נעשים שם בקהילה בדורטמונד", הוא מתרגש.

"אני רק יכול לספר לך, כי בסופו של דבר לא נישאתי לאותה גרמניה, והיום אני מתחזק ומתקרב לחיי תורה ומצוות ובטח שאקים את ביתי עם יהודיה כשרה".

ההתבוללות היא אבן הנגף שעומדת בפני כל העוסקים ביהדות ברחבי אירופה.

בעיתון הקהילתי עבד בחור יהודי צעיר ככתב. הוא מצא את עצמו עובד בצמידות עם הרב, ומתוך שהיה צריך לעבוד בצמוד עם רב הקהילה, הוא מצא את עצמו נכנס לתהליך ארוך שהוביל בסופו של דבר לתשובה שלימה.

"זה התחיל בשאלות לגבי מאמרים ופרסומות", מאשר הרב אביחי, "והמשיך לשיחות נפש ארוכות. הסבלנות משתלמת, אותו בחור חזר בתשובה והתחתן עם בחורה שהגיעה למקום בתור שליחה וביחד הם חזרו לארץ כזוג נשוי ומנהלים כיום בית על אדני התורה והמצוות.

הסיפורים מרתקים. נדבך ועוד נדבך. ניצוץ שהופך ללהבה. וגם גחלים שלא נעלמים עם הרוח.

הוא יהודי בן 92 והשפה האנגלית אינה שגורה בפיו ובכל זאת השיחה איתו גורמת ללב להתרחב בדיוק כמו בית הכנסת שמרחיב את נשמתו פעם אחר פעם.

"בצבא הרוסי שירתתי כגנרל", גאוות הלוחם עדיין פועמת בחזהו.

והתפילות שגורות בפי על בורין, הוא גאה, ואם תשאלו לשלומי, אני יכול רק להגיד דבר אחד, בבית הכנסת אני מרגיש יותר טוב מאשר בבית.....".

ולא רק הוא מרגיש כך.

בשנים האחרונות צעירים רבים שמצאו את דרכם אל עולם התשובה, עזבו את המקום, חלקם עלו לישראל, הם מחפשים להתחזק במקום תורה.

כאמור בדורטמונד אין דבר שהוא ברור מאליו, ברית מילה, בר מצווה או חתונה, שאצל רובינו מובנים כמאליהם, שם הם לא. ואולי הסיבה לכך נעוצה בשורשים הנעוצים ברוסיה של פעם.

בכל פעם שנולד שם תינוק, צריך להסביר להורים את חשיבות מצוות ברית המילה.

תפקידם של הילדים

אם חשבתם שהקרדיט מגיע רק לרב ולאשתו הרבנית העומדים על המשמר הרוחני במקומות רחוקים ברחבי העולם, הרי שטעיתם.

מסתבר כי הקרדיט מגיע - לא פחות - לילדיהם. האם הקדשנו פעם מחשבה לתפקיד החשוב ולעול האמיתי הרובץ על כתפיהם של ילדי רבני הקהילות ברחבי העולם? חייהם לפעמים אינם קלים כלל ועיקר. הם נאלצים להתמודד עם בעיות רציניות. הילדים הם בעצם שליחים לדבר מצווה.

ואיך מתמודדים אותם שליחים צעירים עם תפקידם בכח?

הרב אביחי שמגדל את חמשת ילדיו בגילאי, תשע, שמונה, שש, שלוש ושנה. מספר על ההתמודדות שהיא מנת חלקם של ילדיו.

"חייבים לנהל איתם שיחות, להקפיד על חינוך חזק בבית. לשמוע עם מה הם מתמודדים. הם הולכים לבית הספר בעיר, וחייבים להעמיד להם גבולות בצורה ברורה", לדבריו הבסיס הרוחני האמוני הוא כל כך חזק, יותר חזק מאנשים רגילים, כי הם מתמודדים עם גוים, עם שאלות של אמונה והלכה אצל רחוקים.

"החברים של הבן הגדול יודעים שהוא שומר מצוות ואוכל כשר, וחברים שלו מבקשים ממנו כמתנת יום הולדת להעניק להם כיפה וציצית".

הם הופכים מהר מאד למחזירים בתשובה צעירים, יש להם תפקיד מדהים.

"בעת ביקורי במקום", מספר לי ר' יוסף מלר שהגיע לשם לצורך עסקיו, "בקשתי להיפגש עם אנשי הקהילה היהודית", הוא הגיע לשם, ונזכר בחיוך באחד המתפללים שרטן באוזניו כי הרב לא מרשה מיקרופון בשבת וקצת קשה לו לשמוע את הדרשות.

"אני זוכר מקרה", מספר הרב, "שעתיים לפני עריכת הברית, האב סירב למול את בנו, הוא התחרט, רק לאחר שהבהרתי לו שהוא מעניש את הבן שלו בכך שלא יוכל בעתיד לגדול כמו ילד יהודי רגיל. הוא התרצה, אך התנה את קיום הברית בביתו ולא בבית הכנסת".

חלק מן ההורים שבעצמם התחנכו ברוסיה וקבלו חינוך יהודי בשנות התשעים אומרים כי הם משאירים את זכות הבחירה לילדים. "ניתן לילד להחליט בעצמו" הם קובעים, ובכך גם חותמים את מצב החינוך הירוד. במקרה אחד, במסגרת זכות הבחירה הגיע אל הרב נער בר מצווה ואמר לו: כי מכל מצוות התורה הוא החליט לבחור לקיים את מצוות צום יום כיפור...

בגיבושים שנערכים פעמיים בשנה אפשר להבחין בנוער יהודי אובד שצמא לגבולות, צמא להחלטות מבחוץ. פלא שבהכנסת ספר התורה שנערכה במקום לפני שנתיים השתתפו מאות של יהודים?

בטקס מרגש יצאה התהלוכה מהמקום בו עמד בית הכנסת לפני השואה ועד לבית הכנסת שעומד על תלו כיום.

מרים, תושבת מסכמת "אנחנו עיר רגועה ונחמדה, אבל מתחת לפני השטח מתחוללת סערה שקטה, אנשים ש"ישנו" הרבה שנים מתעוררים. ציבור מבוגר מתקרב בחזרה ליהדות, גם אני התחלתי לבוא לשיעורים, להבין שאני יהודייה וכיום ב"ה אני שואפת לנהוג כיהודיה כשרה.

"אני יכולה לספר לך כי תושבים רבים שהחליטו לשמור שבת וחגים מבקשים ממקומות העבודה שלהם ימי חופשה "שיפלו" בדיוק בימי החגים".

ראוי לציין, כי בימים אלה עמל הרב אביחי אפל על בניית מקווה טהרה מהודר במקום. מסייעים במימון המקווה, "מרכז רבני אירופה", וזאת כחלק מפרויקט המקוואות הגדול של ה"מרכז", אשר במסגרתו הוא מסייע במימון בנייתם של 25 (!) מקוואות בכל רחבי אירופה.

ומה עם בית חב"ד? אני מחפשת את הבית שתוקע יתד בכל מקום בעולם, התשובה מפתיעה אותי:

אין במקום בית חב"ד. מה שמותיר את ביתם של רב המקום ואשתו כבית החב"ד המקומי, ואכן דלת ביתם פתוחה לרווחה עבור כל היהודים.

קהילות
מגזין רבני אירופה

ברכת מזל טוב נאמנה

למכובדנו היקר, נעים ההליכות וברוך-הכשרונות
שותף נמרץ לפעילותנו במסירות ובאמונה

הרה"ח **אברהם מרדכי זילבערבערג** הי"ו
עורך מגזין "קהילות"
ומשפחתו הנכבדה
לרגל נישואי בתו תחי'

יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ועונג דקדושה
מהם ומכל יוצ"ח מתוך אושר ועושר וכבוד
המערכת

קהילות
מגזין רבני אירופה

ברכת מזל טוב נאמנה

למכובדנו היקר ברוך הכשרונות,
שותף נמרץ לפעילותנו במסירות

הר"ר **זלמן זיגמן** הי"ו
מנהל השיווק של מגזין "קהילות"
ומשפחתו הנכבדה
לרגל הולדת בתו בשעטומ"צ

יה"ר שיזכו לרוות ממנה ומכל יוצ"ח רוב נחת
מתוך אושר ועושר וכבוד
המערכת

בעקבות הראיון ב'קהילות': נמנעו נישואי תערובת!

סיפור מופלא של השגחה עליונה בזכות הראיון עם הרב נחום אייזנשטיין שליט"א

הראיון שערכנו עם הרה"ג רבי נחום אייזנשטיין שליט"א יו"ר "ועד הרבנים העולמי לענייני גיור" ובו עמד הרב על הבעייתיות שבגיורים רבים הנערכים בבתי דין שונים – עורר הדים רבים בעולם כולו. הרב אייזנשטיין שהוסמך על ידי גדולי הדור, ובראשם הגרי"ש אלישיב שליט"א, לעמוד על משמר הגיורים ולהילחם בתופעת הגיורים הפסולים, הסביר בראיון את מהותו ומשמעותו של גיור על פי ההלכה, ומדוע רבים מ'המתגיירים' בבתי דין שונים ברחבי תבל, פשוט נחשבים גוים על פי ההלכה! מטבע הדברים עורר הראיון התעניינות עצומה, וכלי תקשורת רבים ציטטו קטעים מתוכו ואף היו שתרגמוהו לשפות שונות. אחד מהם היה גיליון 'קונטרס' היוצא לאור בצרפת אשר פרסם את הראיון בשלמותו כשהוא מתורגם לצרפתית.

ההשגחה העליונה גלגלה את הראיון לעיניהם של זוג יהודי אשר יודע לקרוא בצרפתית בלבד, והללו נחרדו למראה עיניהם – בתם עמדה להינשא לבחור שעבר גיור, לו הייתה מאורסת. למקרא הדברים הנוקבים של הרב אייזנשטיין הודיעו ההורים לבתם שהנישואים מעוכבים עד שיבורר דבר גיורו של הבחור וינתן אישור לכשרותו מטעם הועד העולמי.

הבת פנתה בשיחת טלפון מצרפת אל הגר"נ אייזנשטיין. אנשי הועד פתחו בסדרת בדיקות והתברר להם שאמנם הבחור שומרת תורה ומצוות בצורה מלאה, אולם גיורו נערך באחד מבתי הדין של הרב דרוקמן – אשר לפי פסקו של מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א כל גיוריו פסולים לחלוטין. הבחור הגיע אל בית הדין שמטעם הועד העולמי, שם נערך לו גיור מחדש לחומרא, והזוג נישא כדת משה וישראל.

בדקנו את פרטי הסיפור עם הרב אייזנשטיין – אותו תפסנו בין טיסה אחת לשנייה כשהוא במסע דילוגים לחיזוק נושא הגיור בבתי הדין של שיקאגו וקליוולנד – והוא אישר את הסיפור על כל פרטיו.

כך בזכות כתבה ב'קהילות' זכינו ולידינו התגלגלה הזכות העצומה של מניעת נישואי תערובת, רח"ל. זכות שמצטרפת לשרשרת זיכוי הרבים של מרכז רבני אירופה.

המקדש עמו ישראל על ידי "סמינר" חופה וקידושין...

בתחילת חודש חשון התקיים בבריסל, סמינר ייחודי בענייני חופה וקידושין לאברכים ולרבנים. הסמינר מתקיים זו הפעם השלישית על ידי המכון האירופאי הגבוה לתורה ולהלכה בהנהלת הרב מנחם גיבלי

הרה"ג אלי-הו בר שלום ושמחה כהן, שליט"א

חלק מקהל המשתתפים

אברכי "המכון האירופאי הגבוה לתורה ולהלכה", מסיימי מסלול של כמה חודשים בלימוד של כשישים הסימנים הראשונים בטור ושלחן ערוך אבן העזר, יחד עם רבנים המכהנים בפועל במדינות באירופה, השתתפו בין התאריכים ט' - יא' במרחשון בסמינר חופה וקידושין שהתקיים בבריסל.

את החלק ההלכתי-עיוני בסמינר העביר לאברכים ולרבנים הרה"ג הנודע רבי אלי-הו בר שלום שליט"א מו"ץ בירושלים ומחבר ספרי "משפט הכתובה". הגר"א בר שלום ערך סיכום מקיף הלכה-למעשה אשר נמשך על פני שלושה ימים עמוסים בשיעורים המתובלים בסיפורים ואפיזודות איתם מתמודדים הרבנים באופן יומיומי, כאשר במקרים רבים עליהם להשיב תשובה מיידית כשהם תחת לחץ החתן הכלה והמשפחה בעת החופה.

פן נוסף בו הועשרו הרבנים היה נושא שלום הבית. בעניין זה מסר בפני הרבנים הרה"ג שמחה כהן שליט"א, מחברי הספרים הנודעים "הבית היהודי", הרצאות מאלפות.

עוד נשאו דברים הרה"ג יוסף אייבס שליט"א והגאון רבי לוי יצחק גרליק שליט"א בענייני שלום בית וחופ"ק.

"המכון האירופאי הגבוה לתורה ולהלכה" בהנהלת הרב מנחם גיבלי שליט"א, פועל בקרב רבני אירופה להפצת דבר ה' זו הלכה, באופן של הלכה למעשה. מטרת המכון היא להפוך את לימוד נושא חופה וקידושין לעניין זמין עם כלים נוחים להשגתו אפילו עבור רבנים המכהנים בפינות נידחות ברחבי היבשת.

בעקבות הביקוש תיפתח בקרוב ההרשמה לקורס הרביעי. המעוניינים להשתתף מתבקשים ליצור קשר עם הרב מנחם גיבלי במספר: 00-32-488-620286

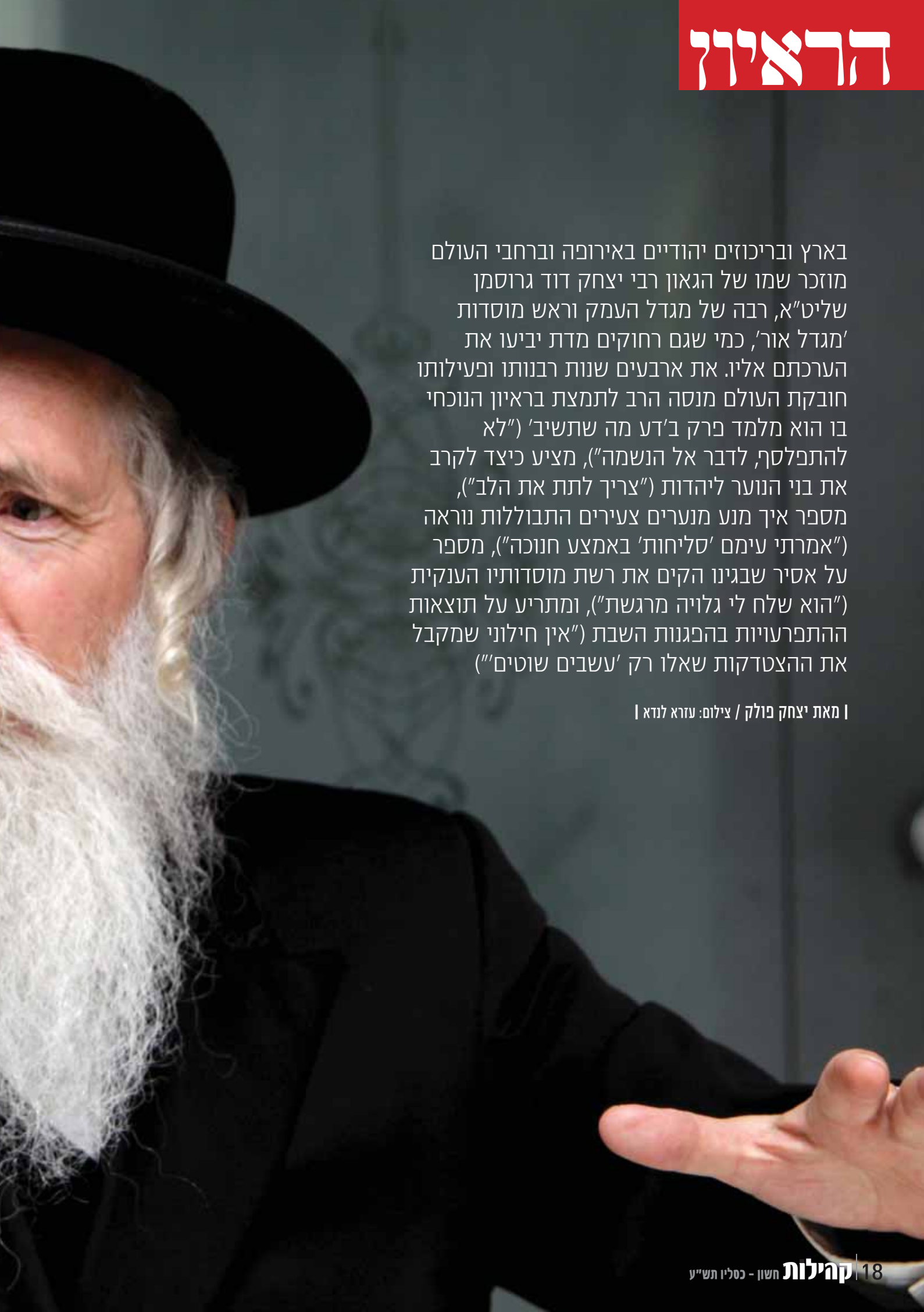

בארץ ובריכוזים יהודיים באירופה וברחבי העולם מוזכר שמו של הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א, רבה של מגדל העמק וראש מוסדות 'מגדל אור', כמי שגם רחוקים מדת יביעו את הערכתם אליו. את ארבעים שנות רבנותו ופעילותו חובקת העולם מנסה הרב לתמצת בראיון הנוכחי בו הוא מלמד פרק ב'דע מה שתשיב' ("לא להתפלסף, לדבר אל הנשמה"), מציע כיצד לקרב את בני הנוער ליהדות ("צריך לתת את הלב"), מספר איך מנע מנערים צעירים התבוללות נוראה ("אמרתי עימם 'סליחות' באמצע חנוכה"), מספר על אסיר שבגינו הקים את רשת מוסדותיו הענקית ("הוא שלח לי גלויה מרגשת"), ומתריע על תוצאות ההתפרעויות בהפגנות השבת ("אין חילוני שמקבל את ההצטדקות שאלו רק 'עשבים שוטים'")

| מאת יצחק פולק / צילום: עזרא לנדא |

הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א, רבה של מגדל העמק
וראש מוסדות "מגדל אור", בראיון ל**קהילות**:

"צריך לתת את הלב"

ארבעים שנה משמש הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א כרבה של מגדל העמק. מספר שנים דומה הוא עומד בראש מוסדות החינוך והקירוב 'מגדל אור', אך דמותו רבת האנפין אינה מזוהה בתודעה הציבורית כרב מקומי העוסק במתן כשרויות וניהול חופות או חלילה גיטין. שמו ומראהו מתקשרים מייד עם חינוך נערי ישראל מכל גוון, עם מעיינות אהבת ישראל שמפכים בנשמתו מאז היה נער צעיר, ועם קירוב כל יהודי באשר הוא אל אביו שבשמים, והכל במאור פנים, בחום אנושי, ובלבביות שאין דומה לה.

לאחרונה אף הועלה שמו של הגרי"ד גרוסמן כמועמד לתפקיד הרם של רבה הראשי של עיה"ק ירושלים. רבים מאמינים כי דווקא בדמותו המאחדת והאוהבת של הרב טמונה הנוסחה לניהול מוצלח של רבנות עיר מורכבת כמו ירושלים לשביעות רצונם של כל התושבים ותוך כדי שמירת אופיה הייחודי של העיר.

אנו ישובים מולו ואוזנינו אינן שבעות משמוע. שנותיו שזורות בחייהם של אלפים מישראל שהוא היה ועדיין להם אב ורב, מדריך, מורה ומשען בעת צרה ומצוק. וכאילו לא עברו עליו עשרות שנות עשייה מבורכת הוא מתחיל גם עתה בעוד ועוד פרויקטים רבניים וחינוכיים שמטרתם להחדיר את התודעה היהודית לצמאים אשר מוצאים עצמם כמהים לדבר ה'.

◆ **האם ניתן לומר שחל שינוי בסיסי בתפקידו של רב בישראל? בעוד בדורות עברו תפקידו של רב היה לפסוק הלכה, לשבת בדיני תורה ולשאת דרשות של פלפול ולמדנות, לאחרונה דומה כי תפקידו של רב הפך להיות יותר חינוכי ולעיתים כמעט סוציאלי?**

הרב גרוסמן אינו מסכים עם תובנה זו, "חלילה מלומר כך באופן גורף. הלא התורה הקדושה לא השתנתה. 'זאת התורה לא תהא מוחלפת', ועל הרב להנחיל לקהל עדתו ושומעי לקחו את אותה התורה ואת אותן ההלכות המסורות לנו בכל דור. הבסיס של רב בישראל הינו הבקיאות בשולחן ערוך ונושאי כליו ויכולת הפסיקה בבהירות. ובכל זאת לא ניתן להתעלם מירידת הדורות שהולכת ומתעצמת. הדור שלנו שונה גם בסוג הציבור וגם באופי הרבנים. בדורות עברו היו יהודים פשוטים שיראתם קדמה לכל, וגם הרבנים היו בבחינה של 'רב הדומה למלאך השם', אזי די היה לו ליהודי שיביט בפניו של רבו וישמע ממנו הלכה או אימרה בכדי שהדברים יחלחלו בנפשו. הנפשות היו כלי קיבול מתאימים.

"לא אשכח את הרבי שלי, הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, שזכיתי להיות קרוב אליו עד מאוד. הוא היה נאנח לפעמים בערגה וקורא 'אוי אני זוכר סנדלר בירושלים, אוי הכרתי נגר יהודי של פעם' כוונתו הייתה לאישיותם של 'בעלי בתים' שכאלה שהיו יראי שמיים בתכלית ודמותם הייתה סמל לאמונה ותמימות יהודית. במקביל היו רבנים גדולי עולם. מי שהכיר או שמע וקרא על גדולי הרבנים בהונגריה ובפולין או בשאר הגלויות שעצם דמותם הייתה ספר מוסר.

"היום ישנה ירידת הדורות ובכדי שרב תהיה לו השפעה על יהודי בכל גיל עליו להשקיע מאמץ. לתור אחרי אלו שלעיתים אינם יודעים אפילו שהם זקוקים לעיצה, הכוונה ושיחה שתחזק את בדקי יהדותם. ובכל זאת, הנהגה זו הינה התוספת של החלק הרבני. הבסיס הוא לדעת להשיב את שואליו ב'דבר ה' זו הלכה' שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו".

הרב מנצל את ימי החנוכה הקרבים בכדי להביא חיזוק לדבריו מהרעיון הטמון בנרות החנוכה, "אנו מוצאים הבדלים מרתקים בין נרות החנוכה לנרות המקדש. את המנורה שבבית המקדש הדליקו ביום כאשר אין נצרכים לאור כלל. את הנרות הדליקו בהיכל, שם לא היו חלונות והאור כלל לא יכול היה לצאת החוצה וגם בכל יום מספר הנרות היה קבוע. בנרות החנוכה שמדליקים לזכר אותם הנרות, מדליקים בלילה ובחוץ ובמספר משתנה של 'מוסיף והולך'. שלושה הפכים.

"וזה ההבדל המסביר את ירידת הדורות בה פתחנו. בבית המקדש היו הנרות ביום וסגורים בתוך ההיכל כי די לו לאור להיות בפנים ומי שרק הביט בבית הגדול והקדוש, וקל וחומר אם נכנס בו, חש מייד בקדושה והתעורר לדבקות בבורא העולם. ולכן גם מספר הנרות יכל להיות קבוע. כיום, בגלות, אחרי ירידת הדורות, עלינו לצאת עם האור החוצה. אל הרחוב. להדליק דווקא בחשיכה בכדי להאיר למרחקים. ולהתאמץ להיות 'מוסיף והולך'. אין די לו לרב שישקוט על שמריו, כי הציבור אינו כמו פעם שהם טופחים ומלאים ביראה ואהבה מעצמם, ובהבטה בעלמא – בשאלת רב אחת – די להם לקבל מזון רוחני, אשר על כן במקביל לכח הפסק והבהירות בכל תג של הלכה צרופה, על הרב לדעת כיצד לרדת אל העם"

◆ **ואין בזה סיכון מסויים עבור אותו הרב עצמו להיחשף לציבורים ואנשים רחוקים שיש עימם מטען רוחני שלילי?**

"בוודאי שעל הרב להיות מוכן לכל שאלה וזהיר עד מאוד עם מי הוא מתמודד והיכן הוא יושב בכדי שלא להיסחף חלילה. בעניין זה אני רוצה להזכיר 'ווארט' אותו שמעתי מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל. הרבי תהה על האבנים שיעקב אבינו שם למראשותיו בעת ששכב לישון בדרך לחרן. רש"י מסביר שהאבנים נועדו לשומרו מחיות רעות. על כך שואל הרבי, וכי החיות מבקשות רק את הראש?! הרי הן יכולות לפנות להמית על ידי שיטרפו את שאר חלקי הגוף, ומה יעזרו האבנים ששם מראשותיו?

"אלא, מסביר מסביר הרבי זי"ע, הכוונה היא לסכנה מפני 'חיות' המהלכות על שתיים. יעקב אבינו ספג תורה ויראת שמיים אצל אביו ואצל שם ועבר והוא חשש עתה מפני סוג האנשים שבמחיצתם הוא הולך להתגורר, שלא ישפיעו מעשיהם ודיבוריהם הרעים על נפשו. לכן סבב את ראשו בחומת אבן ואמר לעצמו שהוא לא יכוף את ראשו. ירצו הם, יקבלו ויושפעו ממנו, אך הוא לא יושפע מהם ולא יוותר על קוצו של יו"ד מהנהגותיו ואמונתו.

"כך רב בישראל שבא אל מקום של שממון רוחני. הוא מוכרח לשים סביב ראשו חומת אבן ולהחליט שהוא לא 'מקבל' כי אם 'משפיע'. יהא אשר יהא. רק כך ישרוד רוחנית. והכלל הוא 'איידי דטריד

למיפלט לא בלע', מי שעסוק בלהשפיע בדרך כלל לא יהא מושפע.

"ובדור שצריך גם הדרכה. על רב צעיר להיות מודרך על ידי מבוגרים ומנוסים ממנו."

הגרי"ד גרוסמן, עתיר ניסיון של עשרות שנים ב'קושיות' למיניהן ובסוגיית 'דע מה שתשיב'. לפני שנה התרחש במומביי שבהודו הפיגוע הנורא בבית חב"ד בו נרצחו באכזריות ששת הקדושים שהושלכו בלהב אש. הרבנית הולצברג הי"ד, היא, אגב, אחייניתו של הגרי"ד גרוסמן יבלחט"א. זו הייתה טרגדיה מתוקשרת היטב, ויהודים מתקרבים, וכאלה שעדיין רחוקים מיהדות, הביעו טרוניה כלפי שמיא, ר"ל, ופנו אל רבנים, ביניהם גם רבנים צעירים מאוד, וביקשו הסברים. על הרב להיות איפוא 'חסין' לכל מפגע רוחני מכל סוג שהוא.

◆ כיצד על הרב להתמודד עם שאלות מסוג זה?

בשאלות קשות שצצות ועולות בגין החדשות, שאינן תמיד טובות, או ליהודים שצרה או חוסר מזל תוכף אותם, והם מנסים 'להבין' את התנהלות העולם, מציע הרב גרוסמן את הגישה היהודית עתיקת היומין ורבת הדורות, "ישנן היום שיטות הסברה והוכחה שונות בליווי מצגות וכלי עזר. אני אישית מעדיף מילים פשוטות שמדברות אל הנשמה היהודית בכל מצב: אוי לנו אם היה לנו בורא כזה שאנו יכולים להבינו! דרכי ה' נסתרות מאיתנו כי 'הנסתרות לה' אלוקינו'. אנו מתהלכים כאן בעולם באמונה תמימה שמה שהבורא עושה הוא טוב גם אם לנו אין הדבר נראה כך. אני מביא ליהודים השואלים את המשל הנודע של ה'חפץ חיים' על אותו גבאי בבית המדרש שלאחר קריאת התורה ניגש אליו יהודי אורח ושאלו בהתרסה מדוע הוא מחלק את ה'עליות' ללא כל סדר הגיוני. ממזרח בית הכנסת הוא קורא לאחד ואת העלייה הבאה מעניק לצעיר שיושב בירכתי ההיכל וכן הלאה. האורח הציע לקרוא בכל פעם לשבעה קרואים, כולם ישובים האחד ליד זולתו, כך יישמר הסדר הטוב. ובשבוע הבא יתחיל שוב מהמקום בו פסק בשבוע הקודם.

"כמובן שהגבאי המחוייך השיב לו שאורח, שמגיע פעם אחת, לא יכול להבין את המתחולל. הוא לא יודע שלאחד יש 'יאהרצייט' וחבירו 'בעל שמחה', הוא לא יודע מי אורח ומי ותיק ומה מערכת החישובים שמדריכה את הגבאי. כך אנו בעולמנו. אנו אורחים לכמה עשרות שנים ולא שייך לנהל את הפנקס של בורא העולם ומנהיגו.

"מניסיון. הנשמה היהודית מבינה את השפה הזאת. האמונה התמימה שנובעת באמת, מקירות הלב, מתקבלת על הלב"

בביתו של 'קיבוצניק'

◆ איך זה שבני הנוער כיום צמים ומתעניינים כל כך ביהדות, גם כאלה שגדלו בצל בני משפחה ועל ברכי חינוך שנעדר תורה ומצוות, ובאווירה כמעט גויית?

רבה של מגדל העמק חי את הנושא הזה ומגיב בספונטניות, "הגיל של הרצון להתקרב ליהדות ירד פלאים. בעבר ידענו שרוב המתעניינים ביהדות השורשית והשבים בתשובה הינם כאלה שכבר עברו את גיל העשרים, ראו את העולם, ערכו טיולים מתישים מסביב לכדור הארץ, בדרך כלל למזרח הרחוק בדרך. לאחר שסיימו את שרשרת החוויות הם מתחילים לחשוב על התכלית.

"כיום אנו מוצאים בני נוער שלא מכבר היו ילדים והם צמאים לדבר ה'. ישנן דוגמאות וסיפורים אינספור ואני אגע במעשה אחד שעולה ברגע זה בזיכרוני. מלחמת לבנון השנייה שהחלה לפני שלוש וחצי שנים החלה, כידוע, בצפון ארץ ישראל. מאות אלפים ירדו למקלטים ובהם אלפי ילדים. חשבתי לעצמי באותם ימים, כמה זמן יכול ילד לשבת במקלט בלי להתמרמר ולגרום סיוט לעצמו ולהוריו. התקשרתי לראש עיריית עכו והצעתי לו לקחת תחת חסותי מאתיים ילדי מקלטים. הפעולה הזאת הייתה פעולה מתגלגלת כי בסופו של דבר שכרנו 42 מבני פנימיות של ישיבות תיכוניות ברחבי הארץ שהיו באותם ימים של יולי–אוגוסט בחופשה והעברנו עשרת אלפי ילדים למבנים הללו הרחק מהבית ומהסכנה.

"זו הייתה עבודה קשה. נעזרנו במאות בוגרים שלנו ובמתנדבים רבים מ'בני עקיבא'. הילדים קיבלו תנאי מגורים סבירים ובמקביל מעט יהדות ואמונה. כשנגמרה המלחמה חשבתי לעצמי הלא הייתה זו הזדמנות פז, הילדים הללו ובני הנוער קיבלו מעט מושגים יהודיים וחבל שנאבד את המומנטום. בעקבות זאת נטלנו יוזמה והקמנו מועדונים בהם יש חדר אחד של משחק ובילוי ובחדר הסמוך מעין בית מדרש קטן בו מדריכים לומדים עם הילדים שיעורים קבועים ומקרינים עליהם מעט אור.

"לפני כחודשיים, בעשרת ימי תשובה, נסענו עם שבעת–אלפים ילדי מועדונים כאלה מערים רבות בישראל לכותל המערבי. שבעת אלפים ילדים מבתים חילוניים ומהחינוך הכללי זעקו יחד 'ה' הוא האלוקים'. שלוש מאות מהם, בגילאי בר מצווה, פנו לישיבות. לאחרונה הוזמנתי לערוך סיום מסכת בבית חילוני שההורים הינם קיבוצניקים אשר הזדעזעו כשהבן החל להתקרב ליהדות. הילד הסביר לאביו שמעתה הוא חייב לכבדו, לא יישב במקומו ולא ייכנס לדבריו. ההורים נפעמו מהשינוי בהתנהגות והאב נענה לבקשת הבן לקיים 'חברותא' יומית במסכת תענית. ה'סיום' היה מעמד מרגש, סביב לאותו נער יושבים אחיו מגודלי שיער ארוך והם מביעים הערכה לצעדים שעושה אחיהם. כל זאת החל מהמועדונית הזו שבאה בעקבות המלחמה.

"הוא אשר דיברנו. גיל ההתעוררות הינו היום צעיר במיוחד, בני נוער שדמם רותח והם מתגברים על היצרים של הגיל ורוצים את התורה והיהדות דווקא. רואים בחוש את ההבטחה של 'לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי השם'. זו מהפיכה רוחנית שמגיעה מלמעלה, משמי שמים, ועל רבנים בכל אתר לזהות את הצימאון ולהפנות את כוחם לאפיקים אלו, לילדים ובני הנוער דווקא"

וירח את ריח בגדיו

השיחה כולה שזורה בסיפורים חיים ומופלאים, כולם בבחינה של 'בדידי הוי עובדא'. לא את כולם ניתן להביא עלי גיליון, גם מפני קוצר היריעה וגם כי

"בבית המקדש היו הנרות דולקים ביום וסגורים בתוך ההיכל כי די לו לאור להיות בפנים ומי שרק הביט בבית הגדול והקדוש, וקל וחומר אם נכנס בו, חש מייד בקדושה והתעורר לדבקות בבורא העולם. ולכן גם מספר הנרות יכל להיות קבוע. כיום, בגלות, אחרי ירידת הדורות, עלינו לצאת עם האור החוצה. אל הרחוב. להדליק דווקא בחשיכה בכדי להאיר למרחקים. ולהתאמץ להיות 'מוסיף והולך'. אין די לו לרב שישקוט על שמריו, כי הציבור אינו כמו פעם שהם טופחים ומלאים ביראה ואהבה מעצמם... על הרב לדעת כיצד לרדת אל העם."

סיפורים רבים קשורים בפרטים של אנשים שיזהו את עצמם בהם ועלינו לשמור על פרטיותם. הגרי"ד גרוסמן טוען בלהט שמלאכת הקירוב אינה נחלתם של יחידים ומיוחדים. בצוותות שלו ישנם אברכים חסידיים שנקלעו למקומות שונים והתבקשו לומר שם שיעורי תורה, לחזק ולהפיח אמונה ותקווה והתקבלו בחיבה, בתשואות ובצימאון.

"לפעמים עצם ההגעה של יהודי שאינו שומר תורה, צעיר או מבוגר, לבית הכנסת או למקום בו יש אווירת קדושה, כבר משפיעה נפשו בלי שהוא יידע אפילו לשייך זאת למקום אליו נקלע" מטעים הגרי"ד גרוסמן ומוציא מרגלית מאוצרותיו,

"לאחרונה ביום השנה לרצח הנורא במומביי הוזמנתי לכנס המרכזי אשר התקיים בארץ ישראל בכפר חב"ד לזכרם של השלוחים הקדושים. אני קרוב משפחה לשליחה מרת רבקה הולצברג הי"ד בהיותי גיסו של אביה רבי שמעון רוזנברג הי"ו. אמרתי שם לאנשי חב"ד שהרבי זי"ע היה אומר 'לחיות' את פרשת השבוע. בפרשת תולדות אומר המדרש על הפסוק 'וירח את ריח בגדיו', אל תקרא בגדיו אלא 'בוגדיו' שגם לבוגדים ישנן מצוות זעיר פה, זעיר שם. המדרש מביא את הסיפור על יוסף משיתא שעבר על כל התורה ובעת שנכנסו הכובשים לירושלים פחדו לחדור לבית המקדש ליטול משם את כלי הזהב. הם שלחו את יוסף משיתא והבטיחו לו שבאם ייכנס, אזי הכלי הראשון הוא ייקח לעצמו.

"יוסף משיתא נכנס והוציא את מנורת הזהב הנהדרת. הנכרים כה התפעלו והם אמרו לו שאת זאת לא יוכל לקחת לעצמו כי יאה המנורה למלך. ייכנס שוב ועתה מה שיוציא בראשונה יהיה שלו. יוסף משיתא סירב. פתאום נתקף בחרטה. הכובשים העמידו אותו על חבית של אש ושרפוהו חי כשהוא עדיין יכול להתחרט ולהיכנס אל בית המקדש. אך הוא סירב וזעק 'די לי שהכעסתי לבוראי ולא אכעיס אותו בשנית, וכך מת.

"והתמיהה כה גדולה. הלא מדובר באיש שפל מעשים שחבר לאויב ומשתף עימו פעולה בשוד הבית הגדול והקדוש. מה התחולל עימו שהתחרט פתאום. ומשיבים תלמידי הבעש"ט שזהו כוחו הגדול של בית המקדש. רגע אחד שפורק העול הזה היה בתוך המקום הקדוש, כבר השפיע עליו והניצוץ היהודי שבו גבר,

"אלו דברים נכוחים לכל רב בישראל ולכל מי שמנהל קהילה ובית כנסת וכל מסגרת של תורה ויהדות. יהודי שנכנס למקום קדוש מושפע לטובה, ומי שמנצל את ההזדמנות מביא לכך שאותו היהודי תוצת בו אש תמידית. עלינו מוטלת החובה לדאוג לכך".

ובכל זאת, מה הוא סוד הקסם שלכם שהביא לכך שגם הרחוקים ביותר נותנים בכם אימון, ומתקרבים?

הרב גרוסמן משיב במילים ספורות "צריך לתת את הלב". הוא מוסיף לכך, איך לא, סיפור מרגש, "כשהגעתי למגדל העמק הייתי אברך צעיר בן 22 שנה. אברך ירושלמי מבתי וורשא. חיפשתי בעיר בית מדרש או ישיבה ומצאתי את הנוער בבתי שעשועים והימורים, בדיסקוטקים ושאר מרעין בישין. באתי בתוכם והחילותי משוחח עימם בשפתם. מזכיר להם קטעי תפילה מהסליחות והימים הנוראים והם התעוררו ורבים עלו על דרך המלך. אני זוכר שבחור אחד סיפר לי שאחיו כלוא בבית הסוהר על פשעים כאלו ואחרים. הלכתי לבית הסוהר לבקרו וליבי

נשבר. שבע מאות אסירים מביטים בי בציפייה ואני שומע אצלם שמות יהודיים, 'יעקב', 'יצחק', יהודים שנפלו אל שאול התחתית של הפשע, לפעמים שלא באשמתם.

"שאלתי בקול אם הם רוצים שאומר להם שיעור תורה פעמיים בשבוע והתשובה החיובית הייתה המונית ורועשת. התחלתי בשיעור בפרקי אבות וכשהגיע חג החנוכה הבאתי עימי עוד אנשים וערכנו יחד מסיבת חנוכה. בתוך כדי הריקודים חיבקתי אסיר אחד ונישקתי אותו בראשו.

"אחרי כמה ימים קיבלתי מכתב הביתה, גלויה, בה כתב האסיר שכבר כמה ימים הוא יושב בתאו ובוכה מהתרגשות 'זו הפעם הראשונה בחיי שאני חשתי שמישהו אוהב אותי!...

"באותה שעה הבנתי שזו הבעיה. הם מתגלגלים למחוזות הפשע כי הם חשים תלושים וחסרי חיבה. אז נבט בי הרעיון להקים מוסד חינוכי לילדים כתרופת מנע. כך נמנע את ההתדרדרות למקומות לא רצויים. כי נאהב אותם ונעניק להם תחושה שהם טובים וחשובים. ואת זאת אני אומר היום לכל רב ומשפיע. לתת את הלב. אם הנער או המבוגר העומד מולך חש שאתה מחבב אותו ומחשיב אותו, ומעניק לו הרגשה שהוא בן רצוי לה' ואתה חפץ בטובתו הרוחנית והגשמית, אזי הוא כלי קיבול לתורה ויראת שמים. זה הסוד ואידך פירושא היא זיל גמור"...

סליחות באמצע חנוכה

הגרי"ד גרוסמן שב לעסוק בצימאון של בני הנוער והוא מספר סיפור מפעים:

"לפני כמה שנים הייתי בחג החנוכה בלונדון והתאכסנתי אצל יהודי חסידי יקר. כיום הוא כבר אינו בין החיים. בלכתי ברחוב אני שומע נערים צעירים שמדברים בעברית. קשרתי עימם שיחה, חלקם הכירו אותי מהתקשורת בארץ ואחד מהם פנה אליי בהתרסה וסיפר שהוא עומד לשאת נערה נוצריה לאישה, בקרוב.

"הגבתי בזעזוע ואמרתי לו שמה שהכי כואב זה שיוויון הנפש בו הוא מספר את העובדה הזו. הבחור השיב שהוא אינו היחיד ויש באיזור 'פאב', מעין בית מרזח בו מתכנסים צעירים ישראליים רבים מידי לילה לשכרות והוללות ורבים מהם מתכוונים להתחתן בנישואי תערובת.

"באותו הלילה לאחר הדלקת נרות חנוכה בביתו של מארחי ביקשתי ממנו מנורת חנוכה נוספת. אמרתי לו להיכן אני הולך והוא נבהל וביקש ממני לוותר מאחר והדרך עד שם והמקום הזה עצמו הם סכנה, במיוחד למי שלבוש כמוני. אך אני לא ויתרתי. הגעתי למקום. הצעירים נבהלו לרגע אך התאספו סביבי. אחד מהם בירך על המצווה ולאחר מכן לקחתי כמה עשרות מהם לחדר צדדי ודיברנו שעות ארוכות. כמה מהם הינם בנים להורים בני עדות המזרח, שומרי מסורת, וצערם של ההורים על הרעיון של הבנים להתבוללות הוא בלתי ניתן לתאר.

"דיברתי אל ליבם ואמרתי להם הלא תיכף תיגמר השנה ויגיע חודש הסליחות, איך תאמרו לפני ה' 'אדון הסליחות'. התחלתי את הפיוט בנוסח שלהם וכולם החלו, שם בפאב במקום צדדי, לשיר בהתרגשות את פיוטי הסליחות, בקול ובכל הלב. הסיפור נמשך. שניים מאותה חבורה עזבו את המקום ונצמדו אליי באומרם באשר תלך נלך. היום הם מנהלים בתים לתפארת של תורה ויראת שמים טהורה. כל זאת כי דיברתי אל ליבם, אל נשמתם. זו הדרך. במיוחד עם הצעירים שבאים מבתים כאלה"

אנו מסכיתים לשרשרת של סיפורים נרגשים על הגישה הברוכה הזו. על נערים ונערות שעזבו חיים נוחים וחברות קרובה, לכבוד ה' ותורתו, ואנו מסיימים בשאלה כואבת מתוך הווי החיים בארץ ישראל, מן המרקם הסבוך של החיכוך בין שומרי התורה לאלו שעדיין לא,

◆ הרב עוסק בקירוב ובהנחלת היהדות ליהודים שרחוקים מדת, איך מגיב ציבור זה להפגנות בירושלים?

ניכר כי הנושא כואב לרב, "הציבור הכללי לא משתכנע ולא מקבל את טענתנו ששוברי הרמזורים וזורקי האבנים, המנאצים ומעליבים שוטרים ואנשי הרשויות הינם 'עשבים שוטים' ו'שוליים'. בכל פעם שהעם רואה, בעיניו הוא או בתמונות, התנהגויות שכאלה, אני מוצף בשאלות וטרוניות, "הלא אתה הוא זה שמלמד אותנו ש'דרכיה דרכי נועם' איך זה שחרדים מתנהגים כך?!"

"אבן אחת שנזרקת ונאצה אחת גורמות חילול ה' ונזק רוחני שמאוד–מאוד קשה לתקנו. איני בא לומר ביקורת לאיש אך עובדה היא שבמגדל העמק כל בתי העסק ומקומות הבילוי סגורים בשבת בלי הפגנה אחת. כשהם עדיין היו פתוחים הייתי הולך להתפלל במקום ולספר להם בחיוך ובאהבה על המתנה ש'שבת' שמה. רק מאי הנעימות חלקם סגרו את העסקים".

אנו מבקשים לשמוע עוד והשעה דוחקת. הלילה עוד ארוך ויומנו של הגרי"ד גרוסמן צפוף בהמוני מטלות שאת תוצאותיהן חשות משפחות שלמות ולאחר מכן דורות שלמים. מה שברור הוא שלמרות שלא כל אחד ניחן בכוחות ועוצמות שכאלה, עצות וכיווני דרך קיבלנו למכביה.

מנהיגי מדינות מכל רחבי אירופה מאחלים שנה טובה

נשיא אירופה, הרמן ואן-רומפוי: "עלינו לשאול את עצמנו בקביעות האם אנו בצד הנכון?"

"מרכז רבני אירופה" כגוף המייצג מאות רבנים וקהילות יהודיות בכל רחבי אירופה הוצף עם פרוס השנה החדשה בעשרות אגרות ברכה מנשיאים וראשי ממשל באירופה.

רוב המנהיגים בחרו להתייחס באגרותיהם לצורך ולמחוייבות שלהם להלחם בתופעות אנטישמיות ולאומניות במדינתם.

בהקשר זה מרגשת הייתה אגרתה של קנצלרית גרמניה, גב' אנגלה מרקל, שמביעה באגרתה את תודותיה העמוקות לעם היהודי על כך שלא "הפנה את גבו", כהגדרתה, לגרמניה, על אף השואה האיומה. "היהודים עזרו לנו לחטור להתחלה חדשה", כתבה מרקל, "הם עזרו לנו להתגבר על הפרקים האפלים בעבר שלנו, לקדם את הדמוקרטיה בארצנו ולהעניק לה פנים אנושיות. על כך אנו אסירי תודה לכם".

מגרמניה, במקביל לברכתה של הקנצלרית, התקבלה גם ברכה מנשיא המדינה, מר הרנסט קוהלר. מר קוהלר מציין במכתבו כי הוא שבע רצון מהעובדה שלאחר שישים שנה מ"הרס הציבילזציה" שהתבטא בשואה האיומה הקהילות

נשיא אירופה מר הרמן ואן-רומפוי

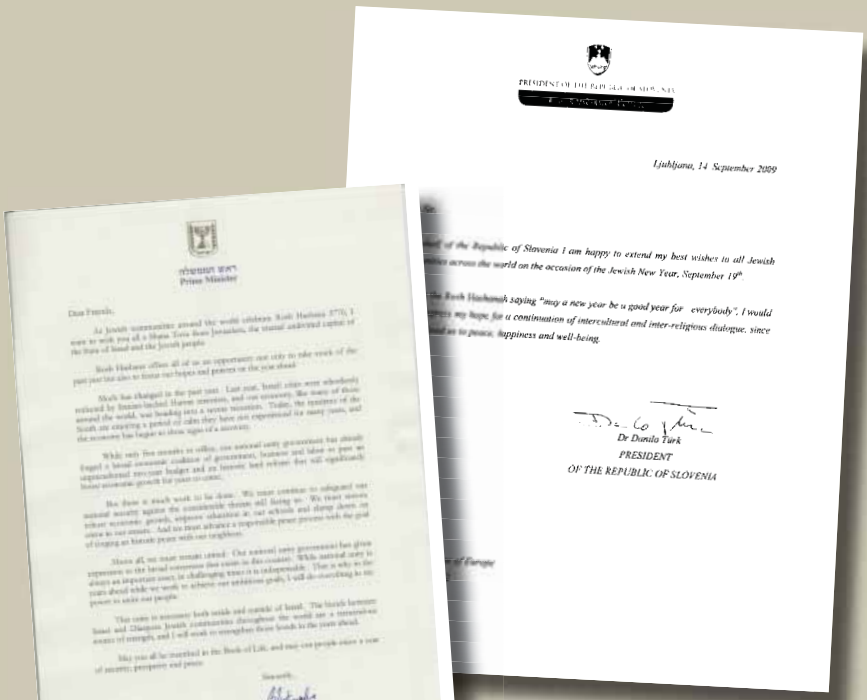

PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Ljubljana, 14 September 2009

Dear

On behalf of the Republic of Slovenia I am happy to extend my best wishes to all Jewish communities across the world on the occasion of the Jewish New Year, September 19th.

In the Rosh Hashanah saying "may a new year be a good year for everybody", I would express my hope for a continuation of intercultural and inter-religious dialogue, since it leads to peace, happiness and well-being.

Dr Danilo Türk
PRESIDENT
OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

מכתבו של ראש ממשלת סלובניה

ראש הממשלה
Prime Minister

Dear Friends,

As Jewish communities around the world celebrate Rosh Hashana 5770, I want to wish you all a Shana Tova from Jerusalem, the eternal undivided capital of the State of Israel and the Jewish people.

Rosh Hashana offers all of us an opportunity not only to take stock of the past year but also to frame our hopes and prayers for the year ahead.

Much has changed in the past year. Last year, Israeli cities were relentlessly rocked by Iranian-backed Hamas terrorism, and our economy, like many of those around the world, was heading into a severe recession. Today, the residents of the South are enjoying a period of calm they have not experienced for many years, and the economy has begun to show signs of a recovery.

While only few months in office, our national unity government has already engaged a broad economic coalition of government, business and labor to pass an unprecedented two-year budget and an historic land reform that will significantly foster economic growth for years to come.

But there is much work to be done. We must continue to safeguard our national security against the considerable threats still facing us. We must nurture robust economic growth, empower education at our schools and slump down on crime in our streets. And we must advance a responsible peace process with the goal of forging an historic peace with our neighbors.

Above all, we must remain united. Our national unity government has given expression to the broad consensus that exists in this country. While national unity is always an important asset in challenging times it is indispensable. This is why in the years ahead while we work to achieve our ambitious goals, I will do everything in my power to unite our people.

This year is necessary both inside and outside of Israel. The bonds between Israel and Diaspora Jewish communities throughout the world are a treasure-trove of strength, and I will work to strengthen these bonds in the years ahead.

May you all be inscribed in the Book of Life, and may our people enjoy a year of security, prosperity and peace.

Sincerely,

Benjamin Netanyahu

מכתבו של בנימין נתניהו

היהודיות בגרמניה מתחילות לפרוח מחדש. מר קוהלר עורך באגרתו סקירה קצרה על בתי כנסת שנפתחו לאחרונה מחדש בערים כמו קלן וארפורט (מקום מושבו של הרא"ש), וזאת בתור דוגמה לחוסנה של הקהילה היהודית בגרמניה.

בכל האגרות בולטת העובדה של שימוש במילים עבריות כאות של הזדהות כגון "שנה טובה ומתוקה" וכדו'.

מעניין לציין בהקשר זה גם את ברכתו של מר הרמן ואן רומפוי, ראש ממשלת בלגיה אשר נבחר זה עתה לתפקיד הרם של נשיאה הראשון של אירופה. גם מר ואן רומפוי בחר להתייחס לעברה האפל של אירופה בקשר לעם היהודי. ואן רומפוי הידוע כמשורר וכאיש ספר צוטט משורר יהודי ששאל "כמה זמן צריך לעבור לפני שהאפלה תדע יום חדש?", על כך מוסיף ואן רומפוי באגרתו, "שאלה זו, אשר הייתה צריכה להשאל באושוויץ, מהדהדת בחברה האירופאית אשר מתמודדת עם גזענות".

מר ואן רומפוי מוסיף באגרתו כי כמו כל יהודי אשר מנצל את הימים הטובים לחשבון נפש, כך "עלינו לשאול את עצמנו בקביעות: האם אנו נמצאים בצד הנכון?", בהתייחסו למצב האנטי־שמיות באירופה.

עוד שלחו אגרות ברכה, פרדריך ריינפלדט ראש ממשלת שוודיה, גוי וריופסדט נשיא המפלגה הליברלית בפרלמנט האירופאי, חוסה לואיס רודריגז זפטרו נשיא ספרד, ולדיס זטלרס נשיא לטביה, פרדריך רייס חבר הפרלמנט האירופאי, דליה גריבוסקטי נשיא ליטא, ג'וסף דאול נשיא המפלגה הנוצרית-דמוקרטית בפרלמנט האירופאי, בויקו בוריסוב ראש ממשלת בולגריה, סילביו ברלוסקוני ראש ממשלת איטליה, ארמנד דה-דקר נשיא הסנאט הבלגי, מר ג'רזי בוזק נשיא הפרלמנט האירופאי, מר חוסה-מנואל בארוסו נשיא האיחוד האירופאי, ד"ר דנילו טורק נשיא סלובניה, מר בנימין נתניהו ראש ממשלת ישראל ועוד.

מרכז רבני אירופה משמש במשך כל השנה כגוף מייצג ופעיל מטעם רבני וקהילות אירופה. ל'מרכז' לוביסטים הפעילים באופן קבוע בתוך מסדרונות האיחוד האירופאי ומשמשים כלובי לעניינים יהודיים.

בז' – ח' מרחשוון התקיים בבריסל כינוס הכשרות השלישי של מרכז רבני אירופה. בכינוס, אשר עורר עניין רב בקהיליית הכשרות באירופה וברחבי העולם, נדונו שורה של סוגיות מרתקות ונחשפו גילויים מדהימים בנושאי כשרות על ידי מומחים בתחום ◆ כיצד לרתום את הרבנים ואת מערכת הכשרות לעניינים סביבתיים? כיצד מוזילים את מחירי הכשרות באירופה? האם מותר לקנות בשר בחנות עם מדבקת כשרות רגילה? בשאלות אלה ועוד דנו עשרות רבנים שהגיעו לכינוס מצרפת, בלגיה, רוסיה, אוקראינה, הולנד, אנגליה, גרמניה, טורקיה, אוסטריה, יון, הונגריה, איטליה, לטביה, ארץ ישראל וארה"ב ◆ הגרי"מ כהן שליט"א, אב"ד פאריס: "משתתפים בכינוס זה רבנים שמיליוני יהודים סומכים על ההכשר שלהם"

הרבנים המשתתפים בכינוס על רקע בנייני האיחוד האירופאי (צילום: מאיר דהאן)

כינוס הכשרות האירופאי

מאת: מרדכי כספי, בריסל / צילומים: מאיר דאהן

בהשתתפות עשרות רבנים, משגיחים וראשי מערכות הכשרות הגדולות באירופה וברחבי העולם, התקיים בבריסל בתחילת חודש חשוון כינוס הכשרות השלישי של מרכז רבני אירופה. הכינוס התקיים השנה במלון 'קראון פלאזה' הממוקם בלב מתחם משרדי האיחוד האירופאי.

החל משעות הבוקר של יום א' הגיעו הרבנים בעשרות טיסות מרחבי אירופה והעולם לכינוס המקצועי, השלישי בסדרה, שיוזם "מרכז רבני אירופה". את הרבנים קידמו בברכה צוות המרכז בראשות הרב אריה גולדברג, סמנכ"ל מרכז רבני אירופה. הכינוס, בו משתתפים אישים בולטים ביהדות העולם, התקיים תחת אבטחה קפדנית של משטרת בריסל.

את הכינוס כובד לפתוח הגרד"מ ליברמן, רבה הראשי של קהילת שומרי הדת באנטוורפן, חבר נשיאות מועצת רבני אירופה ומוותיקי הרבנים ביבשת. הגרד"מ ליברמן ביאר בפני הרבנים הנוכחים את מאמר חז"ל בתורת כהנים (קדושים כ, כו) "אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר - אלא אפשי ואפשי אבל מה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי", לכאורה, הייתה זו צריכה להיות מעלה כשאומר אדם "אי אפשרי בבשר דבר אחר", שכן הוא מתעב ומואס מאכלות אסורות כציווי הבורא? המענה על זה,

הגרי"מ כהן שליט"א

הגר"י מינסקי שליט"א

הגרמ"ט וייסברגר שליט"א

שבכשרות אדם צריך לדעת שאין הוא יכול לסמוך על הרגשותיו וכמאמר הכתוב "אשרי אדם מפחד תמיד", שכן היום הוא מואס בדבר ולמחר הרגשתו עלולה להיות שונה, על זה באים חז"ל ללמדנו ששמירת הכשרות צריכה להיות תמיד מתוקף ציווי הבורא "אפשי, אבל מה אעשה שאבי שבשמים גזר עליי שלא אוכל". את מושב הפתיחה ניהל הגאון רבי בנימין יעקבס, רב הראשי של מחוזות הולנד, יו"ר ועד הרבנים בהולנד וחבר מועצת רבני אירופה.

הרצאה מרתקת בנושא "בעיות בלתי צפויות במרכיבי מזון" נמסרה מפי הרה"ג מרדכי הסופר, ראש מחלקת תעשיית מזון וחומרי גלם במערכת הכשרות של הגאון רבי משה יהודא ליב לנדא. הגר"מ הסופר הפתיע את הנוכחים בשורה של בעיות כשרות שאינן מוכרות במוצרי מזון, עליהן התוודע לאחרונה במהלך מסעיו במפעלים במזרח הרחוק. בין היתר סיפר לנוכחים כי בעקבות שאלה שהופנת אליו גילה כי יש שעועית לבנה המצופה בחומר לבן בכדי למשוך את עיני הקונה ולשווות למוצר מראה אסטטי וטרי, ולהאריך את חיי המדף שלו.

הרה"ג חיים לסרי, אחראי ברבנות הראשית לישראל על אישור כשרותם של מוצרי מזון המיובאים מחו"ל, ריתק את הנוכחים בשורה של אפיזודות ממקומות שונים ברחבי אירופה. בין היתר סיפר על מקרה בו נודע לו על אחד הרבנים כי מוצרי החלב עליהם הוא מפרסם שהינם "חלב ישראל" הם בעצם חלב עכו"ם. בבירור מול הרב הודה לו הלה בפה מלא, כי "במדינתי לא ניתן בכלל להשיג חלב ישראל". לפליאתו "הכיצד אם כך הנך מפרסם שהמוצרים שבהשגחתך הינם חלב ישראל", השיב לו כי "גדולים וטובים ממני מעניקים הכשר לחלב עכו"ם ומציגים את מוצריהם כחלב ישראל". "לתדהמתי, פסק הרב", סיפר הרב לסרי, "כי אין דבר כזה חלב ישראל".

במהלך ארוחת הצהרים נשאו דברי תורה מעניינא דיומא, הרה"ג שמואל פינסון, רב דק"ק מעלה בבריסל, הגאון רבי יצחק ניאזוב, רבה הראשי הספרדי של וינה וחבר מועצת רבני אירופה, והגאון רבי אברהם דוד, דיין דק"ק ספרדים בלונדון וחבר מועצת רבני אירופה.

במושב השני אשר נוהל על ידי הגאון רבי יעקב דוד שמאהל, דיין דק"ק שומרי הדת באנטוורפן וחבר מועצת רבני אירופה, נשאו דברים הגאון רבי יהודה אשר שטיינר, דיין דק"ק מנשסתר, בעניין "כבוש כמבושל", והרה"ג יוסף מרדכי זילבר, ראש מחלקת חומרי גלם בבד"ץ מחזיקי הדת דחסידי בעלז שעסק בהשפעת מערכת הקיטור על ההשגחה במפעלים. נעל את המושב הרה"ג יוסף מינסקי, מנהל מחלקת הכשרות ב-OU בארה"ק, שעסק בשילוב בין גופי הכשרות הרגילים לבין ארגוני המהדרין.

במושב הערב התנהל דיון סוער בסוגיות הנדונות בהן נתנו חלק הגאון רבי משה טוביה וייסברגר, רב ואב"ד "עדת יראים" בבודפשט וחבר מועצת רבני אירופה, הרה"ג שניאור ז. רווח, יו"ר המכון למצוות התלויות בארץ שעסק בעניין ירקות עלים ללא חרקים, והרה"ג יוסף פינק, אשר עוסק בייעוץ כשרות לבתי מלון, שנשא דברים בעניין שמירת שבת במטבחים מודרניים.

בדינר החגיגי שנערך בתום דיוני היום הראשון השמיע הגאון רבי גרשון מענדל גרליק, רב ואב"ד דק"ק אהל יעקב במילאנו ומייסד מרכז רבני אירופה, פרק תהילים להצלחת הרבנים המשתתפים בכינוס, לאחריו בירך את הרבנים הגאון רבי עזריאל חייקין, לשעבר רבה

הגר"ש פינסון שליט"א

הגר"י ניאזוב שליט"א

הגר"א דוד שליט"א

הגרי"ד שמאהל שליט"א

הגרי"ר רובין שליט"א

הגר"י חדאד שליט"א

הגרי"א שטיינר שליט"א

ממבטו של אורח

מאת: הגאון רבי ירמיה מנחם כהן שליט"א,
אב"ד פאריס וחבר נשיאות מועצת רבני אירופה

נעניתי לקריאתו הלבבית של הסמנכ"ל הדינמי והנעים של 'מרכז רבני אירופה', הרב אריה גולדברג, לבוא ולהשתתף בכינוס הכשרות האירופאי השלישי של ה'מרכז'.

התבוננתי במשך היומיים ששהיתי, כמעט ללא הפסק, בין כתלי האולמות המפוארים של המלון, באולם הכינוסים ובאולם האוכל. שמעתי וראיתי את כל הנאומים. בדקתי ממבט של "אורח מן הצד" את ציבור הרבנים, ציבור המומחים וציבור המאזינים. וכמדומני שכנס זה בבריסל בתחילתה של שנת תש"ע מהווה אבן פינה לתופעה ברוכה ומעוררת כבוד.

היה זה כנס רגוע מצד אחד ודינמי מצדו השני. היה זה כנס בו נציגים ממערכות כשרות שונות ומתחרות נהגו כבוד זה בזה כיאה וכמתבקש, אך מנגד לא נעשו 'הנחות' ובעיות כשרות נדונו בצורה הפתוחה והכנה ביותר. הייתה כאן הרמוניה מלאה שהורגשה לכל אורך הדרך. אל נשכח שהיו כאן אורחים מהרבה מאד מדינות וערים באירופה, עם זאת בכולם ניכרה מגמה אחת ואחידה, ללמוד וללמד איך להגיע ליעד הנכסף – הלא הוא האכלת עם ישראל אך ורק במוצרים כשרים למהדרין.

אם לשקול ולסכם מי ומי היו בכנס זה, אפשר לאמר בפה מלא, כי היו שם נציגיהם של בתי דין וקהילות המייצגים ומאכילים באוכל כשר מיליוני יהודים שומרי מצוות באירופה וברחבי העולם. נציגי כשרות מקצועיים, שבאו לשמוע ולהשמיע את דברם. ואני מדגיש נציגים, מאחר ולאחרונה ישנה תופעה של נותני הכשרים פרטיים, על בסיס עסקי וללא מנדט מקהילה קיימת, תופעה בעייתית לטעמי, בייחוד כשהדבר נעשה על חשבון בתי דין קיימים.

כאן ארצה להתעכב על נקודה מסוימת, אשר הייתה ניכרת לי מאוד בהבטי על סגנונם של הרבנים המשתתפים ומערכות הכשרות אותן הם מייצגים. אם בזמנים עברו נחלקו רוב הקהילות באירופה לקהילה החרדית ו"הקהילה השנייה", שלא הייתה 'כל כך' אורטודוקסית. הרי שבשנים האחרונות התהפכו הדברים והחוגים האורטודוקסיים האמיתיים - חרדים לכל דבר ועניין - שולטים גם בכל מערכות הכשרות ובתי הדין ב"קהילות השניות".

חשוב מאוד להדגיש נקודה זו, שכן הדבר מהווה הזדמנות מצויינת לכינונם של שיתופי פעולה שהיו בלתי אפשריים בעבר. כיום אין שום מניעה לעבודה משותפת, מתוך כבוד והכרה הדדיים, בין קהילות חרדיות לאלה שאינן חרדיות "רשמית" אך מנוהלות על ידי רבנים חרדים ומתנהלות תוך כדי הקפדה על קוצו של יו"ד. אל לנו לשכוח, כי המטרה בכשרות איננה לחפש מה אסור לאכול ואיפה "אין אנו אוכלים", אלא להפך, המטרה היא "כשרות" – להכשיר את הכשר.

ובכלל, אני חושב שכיום הגיע הזמן לשנות את המבט על כל נושא ה"קהילה השנייה", ממבט עתיק יומין שאיננו רלוונטי כבר כיום לכדי מבט התואם את המציאות הקיימת, מבט אמיתי. בטוחני ששינוי כזה יגרום לעוד ועוד יהודים לאכול כשר, שזה, אחרי הכל, היעד העיקרי של כל מערכת כשרות.

אין זה סוד, כי אותו מבט עתיק יומין היה אחת הסיבות לכך שהיו מי שלא ראו בעין יפה כינוס זה ואף נמנעו מלהשתתף בו, וחבל שכך. תקוותי שעד הכינוס הבא (לו אנו כבר מצפים בכיליון עיניים...) יופנם מסר זה ונזכה לארח גם אותם.

לסיכום, אין ספק כי כנס נהדר זה מהווה עוד פנינה בשרשת הכנסים המיוחדים אותם מארגנים אנשי הצוות המופלא של מרכז רבני אירופה. חזקו ואמצו.

הגר"ד ורנר והגר"ע חייקין, שליט"א

הגדר"מ ליברמן: אמרו חז"ל "אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר - אלא אפשי ואפשי אבל מה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי", לכאורה, הייתה זו צריכה להיות מעלה כשאומר אדם "אי אפשרי בבשר דבר אחר", שכן הוא מתעב ומואס מאכלות אסורות כציווי הבורא? המענה על זה, שבכשרות אדם צריך לדעת שאין הוא יכול לסמוך על הרגשותיו וכמאמר הכתוב "אשרי אדם מפחד תמיד", שכן היום הוא מואס בדבר ולמחר הרגשתו עלולה להיות שונה, על זה באים חז"ל ללמדנו ששמירת הכשרות צריכה להיות תמיד מתוקף ציווי הבורא "אפשי, אבל מה אעשה שאבי שבשמים גזר עליי שלא אוכל".

הראשי של אוקראינה ובריסל וחבר מועצת רבני אירופה, אשר הגיע במיוחד מארה"ב בכדי ליטול חלק בכינוס.

את המשא המרכזי השמיע הגאון רבי דוד ורנר, רבה של חדרה ויו"ר ועדות השחיטה בישראל, הוא העלה את זכרו של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין ועמד על זכויותיו הרבות ופעליו למען כלל ישראל, ובראשם הנחלת לימוד הדף היומי. את הדינר חתם בדברי ברכה חמים הגאון

הגר"ח לסרי שליט"א

הגרג"מ גרליק שליט"א

הגר"ב אוברלנדר שליט"א

הגר"ד לנדא שליט"א

הרבנים בשחרית של היום השני

רבי ירמיה מנחם כהן, אב"ד פאריס וחבר נשיאות מועצת רבני אירופה.

הגרי"מ כהן סיפר לנוכחים על חשיבות הכינוס מנקודת מבטו. "בכינוס זה נמצאים רבנים שמיליוני יהודים סומכים על ההכשר שלהם" הסביר לנוכחים.

הגרי"מ כהן בעצמו עומד בראש אחת מערכות הכשרות הגדולות באירופה, ה"ה כשרות בית דין פאריס.

בשעות הערב התקיים פאנל פתוח בשאלה, אשר מטרידה יהודים ורבנים רבים ברחבי אירופה: "כיצד מוזילים את מחירי המוצרים הכשרים באירופה?". פאנל זה התנהל בהנחייתו של הרב מרדכי ביטון, ונטלו בו חלק:

כיצד מוזילים את מחירי הכשרות באירופה?

זו הייתה אחת השאלות המרכזיות שעמדו בלב ההתכנסות בבריסל. שאלה זו תקפה לגבי שורה של מוצרים כשרים, אך בעיקר בנוגע למוצרי בשר. לשם דוגמה, רשת המזון הבריטית "טסקו" מוכרת עוף שלם ב-2 ליש"ט. עוף כשר במשקל זהה יעלה פי חמש-שש יותר (!) - בסביבות 12-10 ליש"ט.

מעבר לעניין הכלכלי, ישנו פעם פה גם נושא הזהות היהודית. "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי". רכישת בשר כשר בחנות המיוחדת לכך או בכל חנות במקום המיוחד לכך הינו אצל יהודים רבים ההתקשרות היחידה שלהם אל יהדותם והתבדלותם מן הציבור הלא יהודי. ההערכה היא כי לנוכח המחירים הגבוהים ישנם יהודים רבים שהיו מוכנים לאכול כשר אך נמנעים לעשות זאת.

"המחירים הנוכחיים של אוכל כשר באירופה הופכים את רכישתו לקשה בהחלט עבור עשרות אלפי יהודים", מסביר הרב אריה גולדברג סמנכ"ל מרכז רבני אירופה. "העבודה כי יהודים אלה לא אוכלים כשר מטשטשת את הזהות היהודית שלהם ואת ההתבדלות שלהם מהגוים" הוא מוסיף.

במושב מיוחד שהוקדש לנושא, ובו השתתפו נציגי ההכשר של מנשסתר בית דין, של הפדריישין, ועוד, נטען כי אחת הסיבות למחירים הגבוהים היא מרכיב מס הקהילה במחיר הבשר. חלק מההכנסות ממכירות הבשר הכשר הולכות לקהילה המקומית בכדי לתחזק את מוסדות הקהילה. הוזלת מס זה תוכל גם להוזיל את המחיר של הבשר.

יצויין, כי בראיון שהתקיים עם הגרא"י ווסטהיים בגיליון הקודם של מגזין "קהילות", אשר ראה אור ערב הכינוס ועסק בענייני כשרות, הציע הרב ווסטהיים פתרון נוסף. לשיטתו, שיתוף פעולה בין ארגוני כשרות יכול לחסוך כסף רב ולסייע בהורדת המחירים. לדוגמה, שימוש באותו מתקן השחיטה, ועוד.

ראוי לציון, כי זוהי פעם ראשונה בהיסטוריית ארגוני הכשרות באירופה בה מתייחסים לנושא מחירי הכשרות בפורום רחב כל כך וברצינות כזו. אין ספק כי יש עוד הרבה מה לעשות בכדי להשיג את המטרה, אך הייתה זאת התחלה חשובה.

הגרי"מ זילבר שליט"א

הגרל"י כהן שליט"א

הגר"י בראנד שליט"א

הגר"מ חדאד שליט"א

הגרא"ב פבזנר שליט"א

הגרש"ז רווח שליט"א

הגר"י פינק שליט"א

הגאון רבי משה טוביה וייסברגר, רב ואב"ד "עדת יראים" בבודפשט וחבר מועצת רבני אירופה, הגאון רבי משה אלזס, דיין דק"ק בני ישראל פדריישין בלונדון, הרב יהודה ברודי, ממנשסתר בית דין, הרה"ג ישועה חדד, רב הקהילה הספרדית במילאנו, והרב טוביה הוד, מומחה כשרות בגרמניה.

"מהירות השחיטה היא האויב מספר אחד של כשרות הבשר"

הכינוס, בהפקה של חברת "פליישמן הפקות", נמשך גם למחרת (יום ב') ביתר שאת בשורת דיונים נוספים. מצלמות בחליבה, הידורים בבית המטבחיים, זיופים בכשרות - אלה היו חלק מסוגיות שעמדו במרכז הדיונים ביום השני של הכינוס האירופאי בבריסל.

את מושב הבוקר פתח וניהל הגאון הרב אברהם ברוך פבזנר, רב דקהילת ליובאוויטש בפאריס. הוא ייחד דברים למעלה הגדולה של פעילות מרכז רבני אירופה, שאינו מתערב ואינו מכוון את הרבנים, אלא נותן להם כלים ואפשרויות להצליח במשימתם, בין היתר על ידי כינוס זה.

את ההרצאה הראשונה השמיע הגאון הרב דב לנדאו, חבר בד"ץ חוג חת"ם סופר בבני ברק, שריתק את המשתתפים בממצאים מדהימים על כשרות החלב ומוצריו.

הגאון רבי ישראל יעקב ליכטנשטיין, ראב"ד קהילת "בני ישראל" פדריישן בלונדון וחבר נשיאות מועצת רבני אירופה עמד על ההידורים המתבקשים בבתי המטבחיים. בין השאר טען כי מהירות השחיטה היא האויב מספר אחד של כשרות הבשר. הגרי"י ליכטנשטיין סיפר על מקרים בהם ביקר במשחטות, אשר מתוך רצון לשחוט כמה שיותר בעלות קטנה

הגרי"מ הרץ שליט"א

הגרי"י ליכטנשטיין שליט"א

הר"ש הורוביץ שליט"א

וממילא במהירות גדולה, הוציאו מתחת ידם טרפות של ממש.

מומחה נוסף שהרצה במושב זה היה הרה"ג ר' שניאור ז. רווח, שעסק בבעיית טפילים בדגים וחרקים בתעשיית המזון. שיעור תורני השמיע גם הגאון הרב ברוך אוברלנדר רב קהילת "חברת ש"ס" בבודפשט וחבר מועצת רבני אירופה.

על נושא תפקידו של משגיח במפעל נשא הרצאה הרה"ג ר' יוסף מרדכי זילבר מוועד הכשרות של בד"ץ מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בישראל. ועל חידושים בטכנולוגיית המזון הרצה הגאון הרב לוי גרליק, רב של קהילת קריית האיחוד האירופאי בבריסל. הגר"ל גרליק המשיך בעצם הרצאה שנשא בכינוס הכשרות הקודם של מרכז רבני אירופה בבודפשט.

דברי ברכה השמיעו הגאון הרב יצחק מאיר הערץ, רב בהתאחדות קהילות החרדים בלונדון וחבר מועצת רבני אירופה, הרה"ג ישועה חדד, רב קהילת הספרדים במילאנו והרה"ג לוי קאהן חבר ועד רבני ליובאוויטש בצרפת וחבר מערכת עלון ה"קשר" של מרכז רבני אירופה.

את המושב הבא פתח וניהל הגאון הרב יצחק ראובן רובין, רב דרום מנשסתר וחבר מועצת רבני אירופה. את דבריו ייחד לסוגיית "שיווק הכשרות - ערכי אמת בעולם שטחי". הגאון הרב ירמיה מנחם כהן, אב"ד פאריס וחבר נשיאות מועצת רבני אירופה עסק בענין הכשרת דוודים שנאסרו במפעלים. על הכשרת מטבחים פרטיים וציבוריים השמיע הרצאה הרה"ג ר' יוסף פינק. הגר"י פינק ליווה את הרצאתו בהדגמות מעשיות על גבי כלים בהם נעשים שימוש בבתי מלון.

במהלך הכינוס הציג הרה"ג שלמה הורוביץ, יו"ר ארגון רמה בכשרות, מצגת מרתקת הממחישה הכשרת מטבחים תעשייתיים.

את מושב הנעילה חתמו הגאון רבי יחיאל ברנד, ראש הכולל בסרסיל בצרפת, שעסק בסוגיית "חותם בתוך חותם". בהרצאתו טען הגר"י ברנד כי בעצם על פי ההלכה אסור לקנות בחנות בשר שנושא מדבקת כשרות רגילה, וכי יש להכניס למערכת הכשרות שימוש בהולגרמות מיוחדות, הגאון רבי דוד ורנר שהשמיע דרשה על כשרות שחיטת עופות באירופה וכן הרה"ג חיים לסרי שעמד על שיתוף הפעולה בין גופי הכשרות.

הרב אבא טורצקי, מנהל אגף הכשרות במרכז רבני אירופה העלה את חשיבות העוסקים במלאכת ההשגחה, שדווקא הם לא נהנים משכר גבוה במיוחד, ויש לראות בהם "כלי קודש" ולתגמל אותם כראוי. הרב מרדכי ביטון, אחראי אגף מענה ושו"ת, אמר כי כינוס זה מוכיח כי ניתן לשלב כוחות ללא הבדל עדות וחוגים כאשר הכוונה היא להרים קרן הכשרות ולפעול לשם שמים.

הכינוס נגעל מתוך אוירה מרוממת ומלוכדת, ובהבעת תודה עמוקה למרכז רבני אירופה שהצליח שוב לשלב ידיים ולזמן לפונדק אחד את גופי הכשרות המובילים לליבון נושאים וסוגיות הנוגעים לכלל צרכני הכשרות.

הכינוס נערך השנה תחת חסותן הנדיבה של קרנות "מתנאל" ו-EJDF, הידועות בתמיכתן הרבה בפרויקטים יהודיים ברחבי אירופה.

הגר"ע חייקין שליט"א

הגרל"י גרליק שליט"א

הר"א גולדברג שליט"א

הגר"ב יעקבס שליט"א

הגר"ד ורנר שליט"א

הגר"מ הסופר שליט"א

הגרד"מ ליברמן שליט"א

שרי ישראל
ירושלים
• העילית של ירושלים החרדית •

שלב חדש. סגנון חדש.

השלב השני של פרוייקט שרי ישראל ירושלים מעוצב על ידי טובי האדריכלים בסגנון יוקרתי ובתכנון מתקדם.

בונים בתנופה

הבניה נמשכת בקצב מואץ ועבודות התשתית כבר הושלמו. פרוייקט היוקרה שרי ישראל נבנה בלב ירושלים, ובמרחק דקות הליכה ספורות מכל חצרות האדמורי"ם, בתי המדרש הגדולים, והשכונות החרדיות הגדולות של העיר.

70 דירות יוקרה יפהפיות הנבנות בסטנדרטים גבוהים.
בכל דירה מרפסת סוכה ומפרט עשיר ויחודי.

לבחירתכם:

דירות 4-5 חדרים עם מרפסות סוכה ופנטהאוזים.

*הרחבות להמחשה בלבד. פרטים

972-2-5021870

www.b-yair.co.il

ב יאיר
הבית הטוב בעיר

קבוצת בליליוס
נדל"ן ורכב

משרד המכירות רח' שרי ישראל 13 ק"א, ימים א-ה בין השעות 10:30-18:00